

BIBLIOTECA PEDAGOGICA

No. 13323

O CESTIUNE
DE
DREPT INTERNATIONAL.

MEMORIU

PREZINTAT

SECTIUNILOR UNITE ALE CURȚII DE CASSATIUNE
DE

Petru Ciăndrișanu.

BUURESCI 1873.

TYP. THORL & WEISS, LIPSCANI : 1--13.

CASA ȘCOALELOR
BIBLIOTECA PEDAGOGICĂ

№ 13323

Doc

58493

O CESTIUNE
DE
DREPT INTERNATIONAL.

MEMORIU

PREZINTAT

SECTIUNILOR UNITE ALE CURȚII DE CASSATIUNE

DE

Petru Grădisteanu.

159896

BUCUREȘTI 1872.

IMPRIMERIA ION WEISS, STRADA CLEMENȚEI 15.

58493
inventor 159896

1955

Re 190/52

B.C.U. Bucuresti

C159896

O CESTIUNE

DE

DREPT INTERNACIONAL.

MEMORIU PRESENTAT SECȚIUNILOR UNITE ALE
CURȚII DE CASATIUNE.

Sub titlul „O cestiune de drept internațional d'inaintea Curții de Casatiune,“ D. Eugeniu Stătescu a creșut de curiunță sē publice un articol în șiarul „Dreptul“ la rubrica „Jurisprudență“ în care nu a făcut de cât a reproduce în resumat pledoaria sa d'inaintea Inaltei Curți, în procesul d'între G. Zapa cu frații Anton și Toma Constantin.

Pentru că, în această afacere, pe lângă autoritatea magistraturei, se face recurs și la opiniunea publică, plin de deferență către acest judecător, care are tot-d'una dreptul de a se rosti asupra actelor omenesci, mă simt dator a mi pune toate silințele spre a o lumina mai bine. Cestiunea este gravă și merită discuțiune; soluțiunea ei interesă nu numai pe părțile în litigiu, dar încă și pe țera întregă ale cării drepturi se află în luptă cu pretențiunile consulare pentru prima oră într'un mod atât de solemn pe tărēmul legal d'inaintea magistraturei noastre culminante. Dar, tocmai pentru că

e astfel, să mi fie permis a relata mai întâiu faptele în totă întinderea lor, a reproduce actele judecătorești în totă întregimea lor, ca să mă feresc de imputarea că aș fi omis cu precauție vre un fapt sau un pasaj din vre un act puțin favorabil țesei ce susțin; apoi voi discuta pe larg diferitele chestiuni de drept la care a dat naștere acest proces, sau mai bine voi căuta soluțiunea lor în tratatele de drept internațional care se bucură de autoritatea cea mai universal recunoscută. Cu riscul de a fi prea lung, voi ocoli stîncă citațiunilor trunchiate care fac adesea pe autori să știe că ceia ce prin gând nu le-a trecut. Cu modul acesta, cred, fie care va fi pus în pozițiune de a judeca prin sine în care parte este dreptatea.

La 1865 D. C. Zapa, de naționalitate român, trage în judecată, d'inaintea Consulatului Elin, pe DD. Anton și Toma frați Constantin pentru mai multe pretențiuni rezultând dintr'un contract de arendă expirat în 1863. Frații Constantin, cari sunt de origină Români Macedoneni, probă decretul Domnesc No. 918 din 6 Maiu 1871 prin care se promulgă legea pentru indigenarea lor, frații Constantin șic, care nu erau prin urmare cătuși de pucin supuși elini, declină competența acelu Consulat, cu atât mai mult cuvânt că și dinșii intentase contra D-lui Zapa acțiune dinaintea tribunalului de Ialomița în resortul căruia se află domiciliat, pentru pretențiuni rezultând din același contract și că prin urmare ambele afaceri fiind connexe, Consulatul trebuia necesaremente să se desesisese. Cu toate acestea, prin sentența sa No. 249 din 11 Noembre 1865, considerând pe frații Constantin ca supuși elini, el se declară competent, tratésă afacerea ca comercială, îi judecă în lipsă și, dupe ce-i condamnă fără a cere reclamantului cea mai mică probă de natură a face cererea sa verosimilă, nu le acordă nici opoziție nici drept de apel, ordonă esecutarea provisorie «prin arestare chiar a piriților» și ca să pună capăt totor acestora, ordonă ese-

cutarea acestei sentențe «totor portăreilor, procurorilor, administratorilor și ofițerilor puterii publice din România». Dară, fiind că portăreii, procurorii și agenții forței publice nu se prea arătau dispuși a executa acest ordin dat în numele M. Sale Regele Elenilor, D. Zapa s'a văduț nevoit a cere de la tribunalul Ilfov investirea acestei preținse sentențe cu formula executorie. Tribunalul, fără a chiema părțile, ordonă executarea printr'o simplă lucrare de complot. Pe acéstă basă, Consulatul, prin adresa No. 1613 din 16 Sept. 1866, cere îndată de la tribunalul Ialomița să trămită *prin forță* pe frații Constantin *spre a fi executați de către Consulat*. Acest tribunal, mărturisesc cu părere de rău, ordonă execuțiunea personală portărelului care, prin adresa sa No. 37, invită pe Primăria Comunei Grindu, plasa Câmpului, distr. Ialomița, să iea «dispoziții de urgență a se îndeplini cererea făcută de șisul On. Consulat cu trămiterea D-lui Toma Constantin acolo! . . .»

Ca să scape de acéstă urmărire nedreptă, neauđită, frații Constantin pe de o parte fac recurs în Casațiune contra investirii sentenței Consulare cu formula executorie de către tribunalul Ilfov, pe de altă parte obțin de la acest tribunal, pe aceiași cale grațiosă, o decisiune prin care execuțiunea personală era înlăturată.

Curtea de Casațiune, la 3 Noembre 1867, a pronunțat sentența No. 398 prin care, în ipotesa că frații Constantin ar fi fost supuși e-

lini, punct de fapt pe care n'avea să 'l verifice, consacră teoria cea mai justă și care a prevalat atât în doctrina cât și în jurisprudența francesă asupra celor două sisteme extreme, din care unul se mulțumesc cu un simplu *visa séu par-eatis*, altul cere, în tot cazul, o revizuire în fond.

Iată ce țice Curtea de Cassațiune :

«Asupra mijlocului că Tribunalul, încuviințând prin jurnalul din 1866 Aug. 13 cu No. 730 a se investi cu formula esecutorie hotărîrea Consulară fără ca mai ântéiu, în virtutea art. 374 din procedura civilă să cercetese dacă acea sentență streină nu este contrarie legilor țerei și chiar ordinii publice, a violat art. 374 mai sus citat ;

Considerând că art. 374 C. pr. civ. dupe ce pune în principiu reciprocitatea politică cât pentru modul și limitele în care hotărîrile date în streinătate au să se esecute în România, adăogă : «și dupe ce vor fi declarate esecutorii de către judecătorii competenți Români».

Considerând că de óre ce judecătorii Români au facultatea de a declara sau nu esecutorii hotărîrile date în streinătate, este evident că acésta nu se pôte face printr'o hotărîre dată de acel tribunal căruia s'a cerut formula esecutorie, și care, spre a se putea pronunța în cunoscință de cauză este dator mai ântéiu să citeze părțile, apoi, fără de a revizua chiar hotărîrea tribunalului strein în fond, să esamineze déca ea întrunesc condițiunile constitutive ale unei hotărîri, dacă este dată cu

competența în privința persoanelor, dacă nu violă vre o dispozițiune de ordine publică așa cum se înțelege în România, precum și dacă este definitivă, apoi în fine să esaminese și reciprocitatea politică pentru modul și limitele în care să se eșecute acea hotărîre ;

Considerăm că jurnalul cu No. 630 din 13 August 1866 prin care Trib. de Ilfov decide a se pune formula esecutorie pe hotărîrea Tribunalului Consular elin s'a încheiat fără a se fi citat părțile și nu coprinde într'nsul motivele pe care Trib. și a fundat decisiunea.»

Pentru aceste motive Curtea casésă și trimite afacerea dinaintea Tribunalului de Prahova «spre a cita pe părți și a se pronunța prin o sentență în regulă *daca, dupe art. 374 din Codicele de procedură civilă, hotărîrea Tribunalului Consular elin se pôte investi cu formula esecutorie.*»

Iacă cestiunea ce s'a deferit Tribunalului de Prahova prin casarea jurnalului Tribunalului de Ilfov pentru nechiemarea părților ; iacă cestiunea asupra căria acest tribunal de trămitere avea să se pronunțe.

Tribunalul Prahova secția II, prin sentența sa No, 17/68 decide a se investi cu formula esecutorie sentența Tribunalului Consular elin No 249/65. Appel din partea fraților Anton și Toma Constantin, asupra căruia Curtea din Bucurescî secția III, la 29 Noembre 1868 pronunțiă următorea sentență :

«Avënd în vedere apelul interjetat de frați

Anton și Toma Constantin contra sentinței Trib. Prahova No. 17/68;

«Considerând că darea unei hotărâri este un act cu totul separat de executarea acei hotărâri;

«Considerând că autoritatea de care sunt investiți judecătorii unui Stat pentru a regula în materii contencioase relațiile justiciabililor derivă din puterea suverană a aceluia Stat, din care rezultă, conform principiului de independență a națiunilor, că în drept strict hotărârile date într'un Stat nu pot să aibă nici un efect în celelalte state streine, pentru că autoritatea lucrului judecat nu derivă din dreptul ginților, ci din dreptul civil al fiecărei națiuni și deaceia autotitatea lor espiră dincolo de fruntariile Statului în care s'a dat;

«Considerând iarăși că executarea unei hotărâri depinde de Suveranul țerei unde își propune să o execute partea care a câștigat, fiind că, ori-care ar fi modul de executare, ea este un act al autorității publice care nu poate fi îndeplinit de cât de Suveranul țerei ori de delegații săi în numele său, ără nici de cum de o autoritate streină, «căci am aduce cu acesta o isbire drepturilor țerei și Suveranului său;

«Considerând că pentru cuvântul de relațiuni de bună amicie, pentru considerațiuni de utilitate și convenință reciprocă s'a admis de diferite State excepțiuni la acest principiu de drept riguros că hotărârile date într'o țără nu pot avea efect nici se pot executa în altă țără;

«Considerând că, o dată probat că esecutarea unei hotărâri care nu este dată de judecătoria țerei este o excețiune, este evident că ea nu poate fi permisă decât numai în casurile arătate de lege, pentru că derogățiunile la o regulă nu pot fi întinse;

«Considerând că și legiuitorul nostru, preocupat de cuvinte de relațiuni de bună amicie și de considerații de utilitate și convenință recipróce cu cele-lalte State, a dispus prin art. 374 din Proc. Civ. că hotărârile judecătorești *date în țără streină* nu se vor putea eșecuta în România decât în modul și limitele cum și hotărârile *judecătorilor din România* se eșecută în acea țără și dupe ce vor fi declarate esecutorii de către judecătoria competenți români;

«Considerând însă că prin acest art. 374 se face excețiune la principiul de drept sus-enunțiat că hotărârile date în țără streină nu au nici un efect în alte țeri, însă numai în favorul hotărârilor date în țeri streine, și de aceia această excețiune nu poate fi întinsă la alte hotărâri;

«Considerând că hotărârea No. 249 dată de On. Cnșulat elin din Bucuresci nu poate intra în excețiunea prevădută de art. 374 Pr. Civ. căci nu este dată în țără streină, ci în România de niște judecători streini;

«Considerând că legiuitorul nostru, de și avea în vedere, la prelucrarea Codicelui de procedură actuală, Codicele de procedură francesă, nu a întrebunțat la art. 374 al nostru espresiunile

din art. 546 din procedura francesă unde se dice «hotărârile date de tribunalele străine», espresiuni care ar fi putut să coprinde și hotărârile ce Consului streini ar da în țera noastră;

«Considerând că, de vreme ce art. 374 din Pr. Civ., dispune de «hotărârile date în țeri streine», érá nu de «hotărârile date de judecători streini», când numai s'ar fi putut înțelege și hotărârile Consuliilor date în România, este a aduce, în contra dispozițiunilor categorice ale art. 374 din Pr. Civ., o nouă excepțiune la principiul că hotărârile streine nu se pot esecuta în alte țeri de cât în puterea autorisației dată de legea locului unde se cere esecutarea;

«Considerând că în temeiul nici unui principiu de drept nu se póte asimila cu țera streină Consulatul spre a susține că hotărârile date de Consulatele streine aflate în România sunt date, nu în România de judecători streini, ci de judecători streini-chiar în țérá streină; căci, încă odată, dupe art. 374 pr. civ., nu este de ajuns ca hotărârea să fie dată de judecători streini, ci încă trebuie să fie dată «în țérá streină»;

«Considerând că, prin cuvântul de *esterialitate*, nu se înțelege în dreptul ginților de cât prerogativele și drepturile excepționale de care se bucură în țérá streină Suveranul unei alte țeri sau ambasadorul său pe timpul petreceri lor în țérá streină în privința imunităților persónei și bunurilor lor, ca cum printr'o ficțiune de drept, acest Suveran sau ambasadorul

său, de și în țără streină, s'ar afla încă pe teritoriul lor (veđi Foelix și Martens);

«Considerând că, prin această ficțiune a esteritorialității nu s'a înțeles nici odată că localul unde locuiesc persoanele care se pot bucura de acest drept este fictivamente țără streină nu numai pentru profitarea de acele privilegii și immunități, ci încă că acel local devine, fie și fictivamente, o adevărată țără streină unde, prin urmare, veri-ce s'ar petrece s'ar socoti petrecut în țără streină, căci toamă pentru că acea ficțiune are ținta mărginită și ca o ficțiune nu se pôte aplica la alte casuri decât acelea pentru care s'a creat, refugiul unui criminal în localul unde locuesce nisce asemenea persoane privilegiate nu se socotesce refugiu pe un teritoriu strein (veđi Martens).

«Considerând că, odată dovedit că ficțiunea esteritorialității nu se pôte întinde peste privilegiile și immunitățile recunoscute în favoarea persoanei și bunurilor Suveranilor streini și celor cari îi represintă, se face evident că hotărîrea dată «pe pământ român» în localul Consulatelor «de judecători streini» nu se pôte socoti fictivamente ca dată în țără streină;

«Considerând că, deca hotărîrea dată în România de către consulii streini nu pôte fi socotită nici chiar fictivamente ca dată în țără streină, judecători români sunt opriți de art. 374 din Pr. Civ. ca să pună formula esecutorie pe nisce asemenea hotărîri cari nu sunt date în țără streină nici realmente nici cel pucin fictivamente.

«Pentru aceste considerante Curtea decide: reformează apelata sentință, respinge cererea lui C. Zapa de a se investi de judecătoria români cu formula esecutorie hotărîrea Consulatului elin din Bucuresci No. 249 din 1865, etc. . . . .»

Contra acestei sentințe C. Zapa a făcut recurs în Casațiune. După o primă divergență împărțindu-se voturile, afacerea a fost trămisă dinaintea Secțiunilor-Unite.

Iéca istoricul esact al faptelor și actelor judecătorești.

Specia se póte formula ast-fel: un român chiamă în judecată pe un alt român dinaintea Consulatului elin; acesta, considerând pe românul defendore ca supus al seu, se declară competent și judecă. Sentința sa se póte investi cu formula esecutorie?

Admițându-se chiar că defendorele este național al consulului, în principiu sentințele consulare se pot ele considera ca date în țéră streină pentru ca, în virtutea art. 374, să se póta declara esecutorie de către tribunalele române? De s'ar admite în fine că tribunalele române potú investi cu formula esecutorie sentințele consulare, care este baza și limita jurisdicțiunii consulare? consului potú judeca în veri-ce materie de drept comun? au ei o jurisdicțiune contenciósă pe care s'o esercite fără consimțimântul părților? care este competența lor? în casul de faciă ordinea publică, așa cum se înțelege în România, nu este óre călcată în picióre?

Iată câte cestiuni spinóse se ridică în această afacere.

Déră se obiectă de la început că dinaintea tribunalului de Prahova, ca și dinaintea Curții de Apel, discuțiunea nu a purtat asupra totor acestor puncte și că Curtea de la sine, printr'o hotărîre, nu de specie ci de principii, a contestat sentințelor consulare în genere posibilitatea de a fi investite cu formula esecutorie de către tribunalele noastre.

Pucin importă într'adevăr déca părțile au invocat saú nu acest miđloc. Instanțele judecătorești nu sunt ținute a'si funda hotărîrile numai pe miđlócele de drept invocate de părți, mai cu sémă când se află în joc o cestiune care interesésă ordinea publică, și într'un grad atât de înalt ca acésta. Tribunalul de Prahova, ca și Curtea de Apel din Bucuresci, avea să se pronunțe asupra cestiunii ce li se deferise de către Curtea de Casație prin decisiunea sa de trãmitere, și acésta cestiune este ast-fel formulată în dispozitivul acelei decisiuni cu No. 398, dispozitiv pe care D. Stãtescu a cređut de cuviință a nu'l reproduce înlocuindu'l cu un simplu considerant: «Curtea casésă și trãmite afacerea dinaintea tribunalului de Prahova spre a cita pe părți și a se pronunța prin o sentință în regulă *déca, dupe art. 374 C. pr. civ., hotărîrea tribunalului consular se póte investi cu formula esecutorie.*»

Iétă punctul de drept care s'a discutat, pe un motiv saú altul, dinaintea tribunalului de Pra-

hova, ca și dinaintea Curții din București, și, veri-cari ar fi considerantele acestei Curți, la acest punct răspunde dispozițiunea hotărârii sale. Cestiunea este dără nu deca această hotărâre este bine motivată, căci nu în contra consideranțelor se recurge în Casațiune, ci deca dispozițiunea sa coprinde o soluțiune justă și legală în cauză. Dără să esăminăm mai întăiu motivele, să vedem deca interpretarea dată de Curte art. 374 C. pr. civ. este fundată. Se ȃice că deca acest articol este copiat din legislațiunea francesă, apoi espresiunile «hotărârile judecătorești date în țără streină» sunt sinonime cu espresiunile «hotărârile date de tribunalele streine» care se află în art. 545 C. pr. francesă; că această sinonimie se probă prin această că art. 546 C. pr. fr. trămite la art. 2123 și 2128 C. civ. fr. unde vedem indiferamente întrebuintate aceste două espresiuni și că legiuitorul nostru nici a manifestat cumva intențiunea de a le da un sens mai precis, mai determinat, nici a avut vre un motiv pentru a face o asemenea distincțiune care nu există în nici o parte de lume între *hotărârile tribunalelor streine* și *hotărârile date în țără streină*, refusând unora într'un mod absolut dreptul de a putea fi esecutate în România, drept pe care l'a acordat celor alte în limitele reciprocității diplomatice. Cu tôte acestea legiuitorul nostru de și a avut în vedere textul art. 546 C. pr. fr., s'a ferit de a se servi de aceleași espresiuni și nu se află nici un alt articol în legislațiunea noastră în care să se fi făcut confusiu-

nea între aceste două specii diferite de sentințe streine: unele date în țără streină, altele numai de judecători streini pe teritoriul român. Din contra, intenția legiuitorului nostru de a face această distincție se vede și mai clar manifestată prin persistența ce pune în modul seu de a se exprime, vorbind în a doua parte a art. 374 de «hotărâri ale judecătorilor din România» ără nu de «hotărâri ale judecătorilor români.» Rașiunile de a distinge negreșit nu 'i au lipsit, rașiuni proprii țerei pentru care legifera și care nu se găsesc la tóte cele alte popóre. Intr'adevăr, de óre ce stabilia reciprocitatea diplomatică, negreșit el nu putea acorda streinilor un mai mare sacrificiu al suveranității nașionale de cât era în pozițiune de a putea reclama de la streini. Apoi, guvernul nostru ne având judecători români care se pótá da sentințe în afară de teritoriul nostru, neputându-se déră prevede casul că s'ar putea cere in streinătate esecutarea unei sentințe dată de judecători români reședând airea de cât în România, nici a putut concede streinilor dreptul de a cere se se esecute la noi sentințe date de judecătorii lor airea de cât în țără streină. Partea ántéiu a art. 374 trebuia neapărat se fie correlative cu partea sa a doua, altminteri principiul reciprocității s'ar fi ánfrint de la ánceput prin chiar legea care'l stabilia. In fine e destul că legiuitorul n'a autorisat pe tribunalele române a investi cu formula esecutorie de cât sentințele date *în streinătate*, pentru ca cele date

de judecători streini în România se nu se p^otă bucura de aceiași fav^ore. Argumentul *a contrario* e de mare val^ore când conduce la dreptul comun, și dreptul comun este neesecutabilitatea hotărârilor date de judecători streini. Adăogând aceste argumente pe lângă cele nediscutabile coprinse în hotărârea Curții din București, vedem că interpretația dată de d^onsa art. 374 C. pr. civ. este justă și întemeiată atât pe litera cât și pe spiritul legii. D^eră ôre, dupe cum f^orte bine se întrebă Curtea, în virtutea ficțiunii *esteritorialității* nu ar trebui să se considere sentințele consulare ca date nu în România ci în ț^era cării aparține consulul? Ac^eastă ficțiune a servit de basă, și de basă unică, la două decisiuni ale Curții de Casație, una cu No. 457 din 1871, alta cu No. 543 tot din 1871, decisiuni citate de D. Stătescu și cari, dupe D-sa, form^esă o jurisprudență constantă pentru Curtea de Casație. M^e voiu mărgini pe lângă puternicile rațiuni ale Curții de Apel, să adaog câte-va citațiuni în ac^eastă privință.

Voiu reproduce mai întiu câte-va fragmente din cei duoi autori ale căror nume se află menționate în hotărârea Curții de Apel din București.

Foelix în «Tratatul seu de drept internațional privat» tom I p. 390 No. 209 dⁱce:

«Suveranul, de și s'ar afla pentru moment pe teritoriul unei alte puteri, este considerat însă, printr'o ficțiune a dreptului ginților modern al Europei, ca cum s'ar afla tot pe propriul seu teritoriu, și se bucură de t^ote pre-

rogativele inerente suveranității; și, fiind că ambasadorul sau ministrul reprezintă pînă la un punct oarecare persoana suveranului de care este împuternicit, este considerat, în tot timpul duratei misiunii sale, ca cum n'ar fi părăsit Statul care l-a trimis, și ca cum și ar fi împlinind mandatul afară din teritoriul puterii pe lângă care este acreditat. Această ficțiune se întinde asemenea la soția și la copiii ambasadorului, precum și la ómenii care l'urmésă. Tóte aceste persoane sunt esceptate din jurisdicțiunea civilă a tribunalelor țerei în care reșede ministrul. . . . . Cuvéntul de *esteritorialitate* servește a indica totalitatea prerogativelor sau drepturilor excepționale de care vorbirăm.»

Și mai la vale, la No. 218: «Tot ceea ce ădiserăm nu se aplică nici *consulilor*, nici agenților pentru relațiunile comerciale cari sunt aseménați consulilor: nici unii nici alții nu se bucură de privilegiile diplomatice acordate reprezentanților puterilor streine.»

«Immunitatea de care se bucură ambasadorii și în genere agenții diplomatici, ne spune Martens în «Conducătorul seu diplomatic sau tratat despre drepturile și funcțiunile agenților diplomatici și consulilor.» (tom I, p. 87 § 24 despre *esteritorialitate*), se întinde la otelul lor, la familia lor, și la tóte persoanele atașate la serviciul lor; de aci a venit ficțiunea dupe care otelul ambasadorului este considerat ca afară din teritoriul național, de unde unii au voit să deducă *dreptul de asil* adică dreptul de

a acorda un refugiu criminalilor atât streini cât și indigeni.»

Din acéastă cauză Pinheiro Ferreira, pretinde că: «Din tóte ficțiunile ce jurisconsulții au introdus în dreptul public al națiunilor, nici una nu este atât de nefolositoare, atât de absurdă chiar, ca *esteritorialitatea*.» Negreșit, duple cum foarte bine observă D. de Wegmann, anotatorul lui Martens, «*esteritorialitatea* acordată ambasadorilor și ministrilor publici n'ar fi avut pentru acest publicist caracterul de nefolosință și de absurditate ce impută acestei prerogative diplomatice, deca ar fi tradus'o, ca noi, prin cuvântul *independență*: *esteritorialitatea*, în adevăr, nu este alt ceva de cât independența și inviolabilitatea ambasadorului.»

Tot Martens ne spune (*ibid.* p. 249 § 74) că «de și consulii nu pot pretinde nici imunitățile nici onorurile și prerogativele acordate agenților diplomați, ei se bucură însă de óre care privilegii și franșise, sau în virtutea tratatelor, sau în virtutea principiului de reciprocitate între guvernele respective.» . . . . și mai la vale: «în principiu consulii nu pot pretinde, ca agenții diplomați, să fie independenți de jurisdicțiunea țerei.»

Daloz ne spune asemenea în termeni foarte categorici (t. 12 *consuli* No. 35) că «consulii nu se bucură de *esteritorialitate*.»

Aceleași principii le vedem consemnate și în alți autori.

«Privilegiul *esteritorialității*, ȕice Wlfea-

ton (elementele dreptului internațional t. I. p. 216), consistă în dreptul agentului diplomatic de a fi scutit de veri-ce dependență de puterea suverană a țerei pe lângă guvernul căria este acreditat . . . . acest privilegiu nu se rapoartă de cât la relațiunile esistente între agentul diplomatic și puterea suverană a țerei unde reșede» și mai departe același autor adaugă: «Consulii nu sunt ministri publici. Veri-ce protecțiune li s'ar acorda în esercițiul datoriei lor oficiale, veri-ce privilegiu special li s'ar conferi de legile locale și de us sau de tratatele internaționale, ei nu se bucură, dupe dreptul ginților, de immunitățile particulare ambasadorilor.»

Ilustrul profesor al universității din Berlin, A. G. Hester, nu e mai pucin explicit în opera sa intitulată: «Dreptul internațional public al Europei». Ast-fel în § 42 p. 85 el ȳice: «Esteritorialitatea este o immunitate de drept public de care se bucură ore care persoane, immunitate care are de obiect să le apere de juridicțiunea civilă a teritoriului în care reșede în realitate. Printr'un fel de ficțiune legală aceste persoane se consideră generalmente ca cum n'ar fi părăsit teritoriul națiunii. Nu trebuie însă să mergem atât de departe, nici să dăm acestui drept un caracter prea mult absolut. Ar resulta ast-fel, de exemplu, această consecuență ciudată că tóte actele făcute de o persoană scutită pe teritoriul strein ar fi cârmuite esclusiv de legile domiciliului seu de origină, că

regula «locus regit actum» n'ar putea fi invocată în contra'i, ceia ce negreșit n'ar fi admisibil. Privilegiul esteritorialității se réđimă într'adevăr pe considerațiunea unică, că într'un interes exclusiv internațional, jurisdicțiunea unui Stat încetăsă de a fi aplicabilă la raporturile civile ale unor persóne, și esercițiul seu este suspendant pentru dînsele. Persónele care se bucură de acest privilegiu sunt suveranii, agenții lor diplomatici, și armatele lor când sunt priimate pe teritoriul strein.»

Esaminând apoi drepturile cari decurg pentru ministru. public din principiul esteritorialității, Hefter ne arată că sunt: 1° inviolabilitatea, 2° dreptul de cult privat sau domestic, 3° scutirea de jurisdicțiunea criminală, 4° scutirea de jurisdicțiunea civilă și de poliție, 5° jurisdicțiunea esercitată de ministrul strein asupra persónelor care 'l urmésă. Pe lângă acestea mai adaugă: 6° scutirea de veri-ce imposit. Iar cât pentru consuli a nume, acest autor ne spune (§ 248 p. 456) că: «printre prerogativele agenților consulari în statele Europeane, distingem mai cu sémă scutirea de sarcine și servicii personale care le permite de a'si îndeplini în libertate funcțiunea. Tratatele admit scutirea de jurisdicțiunea criminală când într'un mod absolut, când esceptând casurile de crime grósnice. Ei sunt justiciabili de tribunalele locului în materie civilă și comercială.»

Acest principiu a fost proclamat printr'o

hotărîre a Curții regale din Aix de la 1843, care sună așa :

«Considerând că decă ambasadorii sunt independenți de autoritatea suverană a țerei în care își ésercită ministerul acest privilegiu nu este aplicabil consulilor. . . .»

În fine un alt savant german, renumitul profesor al universității din Heidelberg, Bluntschli, în «Dreptul internațioaal codificat» se exprimă astfel: art. 267 «*Consulii nu au drept la esteritorialitate*. Ei sunt în genere supuși la tribunalele locului unde consulatul reșéde. Nu au nici un drept special spre a fi scutiți de imposit.»

Așa déră esteritorialitatea este un privilegiu personal suveranului strein și agentului seu diplomatic spre a le asigura independența și inviolabilitatea personală, privilegiu de care consulii nu se bucură. Sciu bine că consulii pot fi une-ori investiți, precum în fapt sunt la noi, și cu caracterul de agenți diplomatici. Acésta o vedem în Foelix (loc. cit.) care, dupe ce stabilește principiile ce am aretat în privința esteritorialității adaugă: «Aceste principii pot admite o escepțiune când consulul a priimit de la guvernul seu o misiune diplomatică specială; el póte fi privit atunci ca reprezentant al suveranului. În acest cas escepțional, consulul se va bucura de imunitățile care aparțin ministrilor.»

Hester dice asemenea (p. 457): «ei (consulii) se bucură de tóte prerogativele ministrilor publici, de inviolabilitate și de esterito-

rialitate, când sunt însărcinați și cu alte funcțiuni diplomatice.»

Mă mărginesc aci cu citațiunile asupra acestui punct. Este însă evident că în așa caz privilegiul esteritorialității nu poate folosi consulului de cât spre a-i acoperi independența și inviolabilitatea sa personală ca agent diplomatic, nu se poate însă întinde și asupra actelor ce face în calitatea lui de simplu consul și a nume la actele de jurisdicțiune ce ar putea face în virtutea atribuțiunilor séle.

Și mai atâtéu consulii au ei veri-o jurisdicțiune? Au ei dreptul de a da hotărâri în țără streină între toți naționalii lor și asupra verificării materii de drept? Lăsând dără la o parte art. 374 C. pr. civ. și ficțiunea esteritorialității, sê vedem déca hotărârea Curții de Apel din Bucuresci a violat principiile dreptului internațional public, dupe cum se afirmă.

Inainte de a intra în discuțiunea acestei cesțiuni, un cuvânt încă despre violarea principiului ce se pretinde admis de Curtea de Casațiune, că sentințele consulilor se pot învesti cu formula esecutorie sub unele condițiuni. Am văđut încă de la început că decisiunea Curții de Casațiune de care este vorba nu decide nimic de felul acesta, pentru cuvântul fórte simplu că cesțiunea nu'i fusese propusă; în considerante Inalta Curte a manifestat doctrina sa în privința modului cum se învestesc cu formula esecutorie hotărârile date în streinătate, a motivat necesitatea de a se chiâma prealabil părțile, érá în dispositiv a

decis ca tribunalul dinaintea căruia a trãmis a-facerea sã se pronunçe printr'o sentințã în regulã deca, dupe art. 374 C. pr. civ. hotãrirea tribunalului Consular elin *se pôte* învesti cu formula esecutorie.» Din termenii acestui dispozitiv se pôte mai mult induce o doctrinã favorabilã tesei ce susțin, de óre-ce Inalta Curte pune tribunalului de trãmitere întrebarea deca *se pôte* dec'ara esecutorie în România o hotãrire emanatã de la un consulat, îi atrãgea astfel atențiunea asupra acestei grave și spinóse cestiuni.

Sã înlãturãm dar pentru moment hotãrirea Curții de Casație precum am înlãturat art. 374 și ficțiunea esteritorialității și sã ne întrebãm în fine ce trebuie sã înțelegem prin jurisdicțiunea consulilor. Cestiunea revine la acêsta : consulii au ei dreptul de a da hotãriri, care sunt aface-urile ce pot judeca, între care persóne și în ce condițiuni, cu un cuvânt care este basa și limita acestei pretinse jurisdicțiuni.

Pentru acêsta, înainte de tóte, catã sã ne întrebãm deca România are sã se considere ca țerã crestinã Europeanã sau ca țerã musulmanã ori barbarescã, cãci, dupe cum ñice D. Domenico Gatteschi, citat de annotatorul lui Vattel (Dreptul Gintilor t. I, p. 625), esistã tot atãta diferințã între atribuțiunile consulilor din schelele Levantului și cei cari reșed în Europa, ca între instituțiunea consulatului cum esista în evul mediũ și aceia pe care o vedem funcționând în ñilele nóstre.»

Fără să aretăm prealabil diferențele profunde care există între jurisdicțiunea consulilor din țerile crestine și aceia din Levant, și rațiunile acestor diferențe, fără să esaminăm déca România are dreptul a se considera ca țéră creștină sau déca face parte din Levant, să admitem de o cam dată hipotesa cea mai măgulitoare pentru amórul nostru propriu național, să ni se conceda, fie și într'un mod hipotetic, că suntem o țéră creștină, și să ne întrebăm care este jurisdicțiunea consulilor în țerile crestine.

Iéca ce dize Dalloz în volumul 12 la cuvântul «consuli» § 3 No. 57 despre «jurisdicțiunea lor administrativă, grațiosă și contenciosă». — În prezența mișcării industriale și comerciale care împinge pe tóte națiunile către o stare mai regulată, atribuțiunile consulilor tind a se restringe la afacerile de comerț, la protecțiunea naționalilor și la interesele politice cu care pot fi însărcinați din întâmplare de către guvernul lor. Ast-fel, dupe cum observă D-nii de Clercy și Vallet, p. 678, «consulii stabiliți în țerile *crestine* au perdut, în privința naționalilor lor, esercițiul totor atributelor inhereente cu suveranitatea teritorială.» — Iéca revoluțiunea care s'a îndeplinit, într'un mod mai general, în țerile supuse religiunii lui Christ.....

Déră, măi ântéiu, cată să spunem că rezultă dintr'o instrucțiune din 29 Noembre 1833, asupra jurisdicțiunii consulare *în țerele crestine*, și ai cării termeni sunt reproduși mai jos, că dorința guvernului este ca consulii să și mărgi-

nescă competența la actele de jurisdicțiune administrativă și grațiosă. Cu ce drept, într'adevăr, Francia ar refusa consulilor streini o jurisdicțiune pe care suveranii lor ar recunósce-o consulilor nostri? Și din acéstă invasiune a jurisdicțiunii streine în miđlocul nostru câte dificultăți ar putea resulta!»

Iéca acum și instrucțiunea din 29 Noembrie 1833 asupra esercițiului jurisdicțiunii consulare în țerele crestine, instrucțiune dupe care se conduc consulii francesi în statele creștine, care le mărgineșce competența, și pe care o reproducem *in extenso* din cauza importanței și clarității principiilor ce conține și care formésă astăzi basa dreptului public în privința consulilor căci s'au adoptat, prin forța lucrurilor, de tóte statele Europeane: «Părțile cele mai importante ale serviciului consulilor s'au regulat prin ordonanțe ale Majestății Séle fără ca într'insele să se afle ceva relativ la jurisdicțiunea lor. Acéstă lacună, de care ne am putea mira la prima vedere, se esplică naturalmente prin acéstă circumstanță că, dupe ce a esaminat tóte cestiunile care se raportă la funcțiunile judiciare ale consulilor, comisiunea însărcinată a revidui reglementele esistente, a recunoscut în unanimitate că jurisdicțiunea lor nu putea fi așeđată pe base noi de cât cu concursul puterii legiuitóre. — Déră pêně va veni o lege care să apropie vechile ordonanțe de legislațiunea modernă și să conciliese cât se va putea pe acésta cu măsurile escepționale recla-

mate de interesul Francesilor în streinătate, Regele vrea să pună un capăt incertitudinii ce arătă cea mai mare parte a consulilor din țerele crestine, la aplicațiunea juridicțiunii lor: obiectul acestei instrucțiuni speciale este, prin urmare, de a împlini ceea ce lasă de dorit în această privință instrucțiunile generale din 1814, și de a substitui indicațiunilor ce coprindeau regule mai precise și tot-d'o-dată mai în armonie cu ideile care au presidat la reorganizarea serviciului consular. Să fie bine înțeles că nu va fi vorba aci de cât de consulii din țerele crestine și că cei din Levant și din Barbaria vor continua a se conforma cu prescripțiunile existente sau vor priimi direcțiuni particulare când necesitatea se va ivi. Principiul puterii de juridicțiune atribuită consulilor și limitele în care trebuie să se mărginască aplicațiunea ei, ietă cele două puncte ce cată să esaminăm.

«Puterea judecătorească a consulilor are base legale în art. 12, 13 și 18 din tit. 9 cartea 1 a ordonanței din 1681, ordonanță înregistrată de tôte parlamentele regatului și care se esecută încă astăzi în tôte ale séle dispozițiuni care nu s'au modificat espresamente. Diferitele acte care pe rând au confirmat această juridicțiune sau 'i au regulat formele, probésă că, în tot timpul când Regii au esercitat singuri în Franca puterea legiuitoare, consulii au fost considerati ca adevărați magistrați; déră aceste acte, de și n'au fost abrogate nici implicit de veri-o lege mai nouă, nu pot fi considerate ca a-

vînd astăzi aceiași putere ca ordonanța din 1681. Unele într'adevăr, precum ordonanțele din 28 Februarie 1687, 24 Maiu 1728 și 3 Martie 1781, n'au fost înregistrate de nici unul din parlamentele regatului, și această formalitate nu s'a îndeplinit pentru edictul din 1778, cel mai important din toate, de cât de parlamentul din Aix numai, care priimia atunci, precum Curtea regală din acest oraș priimesce și astăzi, ape-lurile hotărîrilor date de consulii din Levant și din Barbaria. De aceea efectul actual al acestei sancțiuni isolate cată să se mărginiască la aceste consulatate, de și un pasagiu din instrucțiunile generale de la 1814 a lăsat a se presupune contrariul. — Ordonanța din 1681 fiind dără singura basă legală a jurisdicțiunii consulare, cată să ne ținem cu desăvîșire de termenii articolului care o stabilește și care e ast-fel conceput: «Cât pentru jurisdicțiune, atît în materie civilă cât și în materie criminală, consulii se vor conforma cu usul și capitulațiunile (tratatele) încheiate cu suveranii din țerile unde sunt stabiliți.»

«Consecuența necesară a acestui articol este că, *dreptul de jurisdicțiune nu este încredințat consulilor de cât cu condițiune ca esercițiul acestei jurisdicțiunii să rămână subordonat sau usului sau tratatelor esistente între Francia și diferitele puteri pe lângă care consulii sunt stabiliți. Această restricțiune e dreptă și naturală; căci esercițiul jurisdicțiunii coprinzînd dreptul de comandament, un suveran nu 'l pôte asigura consulilor săi în țeră*

streină de cât cu agrementul și prin delegațiunea, ôre cum, suveranului teritorial. Acéstă delegațiune cată să fie înscrisă într'un tratat spre a crea un drept pozitiv pentru acela în profitul cărui este făcută, și, prin urmare, în cas de tratate, jurisdicțiunea consulară cată să fie esercitată în limitele variabile puse de aceste acte. Ast-fel, și spre a nu cita de cât doue exemple luate din epoca cea mai apropiată de aceia în care puterea legiuitoare 'si a schimbat natura în Francia, vedem că tratatul închieiat la 11 Ianuarium 1787 între Francia și Rusia, asigură (art. 7) consulilor respectivi dreptul de a da decisiuni asupra proceselor întemplate între naționali lor comercianti care se vor adresa la dînșii în comun acord ; și, cu tôte că le recunósce în acest cas dreptul de a cere forța publică de la guvern, spre a face să se esecute sentințele lor, adaugă însă că «dêca una din părți nu consimte a recurge la autoritatea propriului său consul, va putea să se adreseze la tribunalele ordinare ale locului reședinței séle, și amëndoué vor fi ținute a se supune lor.» Acéstă din urmă stipulațiune consimțită de cabinetul din Versailles este o derogatiune formală la prohibițiunea absolută pusă Francesilor comercianți și călători, de art. 2 din edictul de la 1778, de a recurge în veri-un cas la tribunalele streine, și vedem pucin mai târziu, din contra, pe guvernul frances obțiind de la Statele-Unite ale Americii sanțiunea acestei prohibițiuni, făcând să se inserese în tratatul din 18 Noem-

bre 1788 că «tôte diferentele și procesele dintre supușii regelui pré crestin în Statele-Unite și dintre cetățenii Staturilor-Unite în Francia, vor fi terminate prin consuli respectivi și nici un ofișer teritorial nu va putea lua veri-o parte în afacere.»

«Resultă dără fôrte clar din acéstă apropiere că principiul înscris în ordonanța de la 1681 a fost tot-d'a-una modificat cum trebuie să fie și astăzi dupe conveniențele politice și termenii tratatelor și că, déca un act legislativ va da consulilor caracterul de judecători, *exercițiul juridicțiunii lor nu va putea fi însă asigurat, și întinderea competenței lor pozitiv fixată de cât prin stipulațiuni diplomatice.*

«Asemenea stipulațiuni nu există astăzi; tratatele ce citarăm au încetat de a fi în vigóre și convențiunile actuale între Francia și celelalte state crestine nu conțin nimic relativ la juridicțiunea contențiosă a consulilor; singura regulă de invocat dupe termenii ordonanței din 1681, spre a încerca de a determina exercițiul acestei juridicțiuni, este dără acum usul sau bucuria atribuțiunilor recunoscute de obicînit consulilor de diferitele puteri. — Acéstă regulă este negreșit incertă și variabilă; dără trebuie se recunoscem că *un us devenit, ôre cum, de drept comun prin vechimea și uniformitatea practicei sale, dă autoritate consulilor, nu numai întru cât privesce polița și inspecțiunea ômenilor de mare, dupe cum a hotărît den nou ordonanța regală den 29 Octombre anul curent, dără și întru*

cât privesce judecata totor contestațiunilor care pot să se ridice între căpitani și mateloți și chiar între pasagerii francesi și ômenii corăbiei. Acest fel de juridicțiune este singura pe care cei mai mulți consuli ai nostri din țerele crestine o revendică încă; de ôre ce însă unii dintre dânșii au încercat să o întindă mai departe, să căutăm pêne în ce punct este posibil sau de dorit ca această juridicțiune să n'aibă alte limite de cât termenii atât de generali ai ordonanței din 1681.

«Să înlăturăm mai ântêiu tot ce privesce juridicțiunea criminală sau corecțională; această restricțiune este comandată imperios de principiul incontestabil de ordină și de drept public dupe care legile teritoriale relative la poliție și la siguranță obligă în tôte țerele pe aceea care locuesc acea țără. Și nici este vre un Stat creștin care să consimță a se lipsi de acest drept atribuind, altora de cât judecătorilor teritoriului pe care delictul a fost comis, dreptul de a pedepsi pe autor din veri-ce națiune ar fi făcând el parte. Am înscris această regulă în codicele nôstre și nu putem certamente pretinde de la alții o facultate pe care suntem departe de a voi să o acordăm la noi. Tot această vom dice și despre dreptul de înaltă poliție dat mai ântêiu Consulilor în casuri restrânse, și cu împlinirea unor formalități, de art. 15 al ordonanței din 1681, confirmat în urmă și fôrte întins de art. 82 al edictului din 1778, drept în virtutea căruia Consulii puteau să arestese și să înapoiese în Francia cu cea d'ân-

tîiu corabie a națiunii, pe veri-ce frances a cărui reședință i se părea periculôsă. Intențiunea regelui este ca consulii sîi în țerele crestine sê nu se gîndiascã nici o datã a se folosi, precum s'au încercat unii dintr'înșii, de acestã dispozițiune la care le ar fi imposibil de altminteri sê recurgã legalmente, în fața termenilor precisi ai ordonanței din 1681.

«Remîne juridicțiunea în materie civilã; dar trebuie ôre sê dorim ca acestã juridicțiune chiar sê fie recunoscutã Consulilor în tótã întinderea sa? Nimic în ordonanța din 1681, sau în edictul din 1778 nu limitêsã competența acestor agenți, nici în privința domiciliului, nici în privința situațiunii obiectelor litigiöse, nici în privința naturei contestațiunilor; trebui-va ôre ca toți fără deosebire sê pôta judeca tôte procesele ivite între francesi, de la datoriile cele mai mice pênê la procesele care, interesând la culme societatea, sunt supuse în Regat la un aparat de procedurã solemnã; trebui-va, de esemplu, ca un frances trecênd prin reședința unui Consul, sê fie espus a-și vedea starea civilã discutatã înaintea acestui agent? O asemenea pretențiune ar fi prea esageratã; și, admițênd că cestiunea s'ar reduce la simplele interese pecuniare, totuși avantajele puçin numeröse ale unei asemenea atribuțiuni nu ar contrabalança inconvenientele la care ar da nascere.

«Nu tot ast-fel ar fi, negreșit, daca, lãsând la o parte afacerile civile propriu çise, nu ar fi vorba decât de contestațiunile în materie pur

comercială, în privința cărora codicele nostru a pus principie particulare : putem dice că legislațiunea modernă confirmă aci legislațiunea vechie ; și că, dând Consulilor, în casurile de avarii conținute în art. 28 al ordonanței regale din 29 Octobré din urmă, ore-care funcțiuni care aparțin în Franția autorității judiciare, art. 414 și 416 C. Com. le recunósce, în această privință, caracterul de judecători comerciali și pare că arată tot ce pôte coprinde această atribuțiune. Acestea sunt cestiuni fórte grave și interesante pentru francesii care traficã în streinătate, și vor fi negreșit esaminate cu tótă atențiunea ce meritã, când Guvernul Regelui se va ocupa de legea care se va face asupra juridicțiunii Consulilor. Dar, pentru moment, nu trebuie să se përdã din vederé că, *chiar în afacerile comerciale care interesésã pe Francesi, esecutarea sentenței are adesea nevoie de concursul autorității teritoriale ; că, dëca acësta o va refusa, dupe cum trebuie să credem, judecata consularã nu va avea de efect de cât să destëpte temerea și susceptibilitatea guvernelor streine și să desconsiderare tot-deodatã și pe Consul și puterea chiar de care se va fi încercat a se servi pe negândite : daca, din contra, dupe cum s'a vëdut uneori în țëri unde cursul justiției și administrațiunii nu este așa de regulat ca în Franția, s'ar întëmpla ca autoritatea localã să esecute prin forța publicã sentențele consulare, ar trebui să ne temem atunci ca nu cum-va, luând esigența consulului nostru drept mësura complésențelor ce ar avea gu-*

vernul nostru, să vie apoi să reclame, la rîndul său, pentru hotărîrile date de agenții săi pe teritoriul nostru, asistența justiției noastre, și, respunsul negativ ce am fi nevoiți să facem, ar da loc la discuțiuni supărătoare.

O mică întrerupere ca să notăm în trecăt că autoritatea teritorială, *de va fi bine organizat acolo cursul justiției*, va refusa consulului recunoscerea jurisdicțiunii sale, esecutarea sentențelor sale chiar în materie comercială, date adică în limitele competenței ce 'i atribue art. 414 și 416 C. com. Ce s'ar dice dar de justiția țerei în care s'ar recunósce un drept de jurisdicțiune consulului în afară de aceste limite, în afară de competența atribuită lui prin legea țerei sale, de guvernul care 'l a trămis?... Să continuăm!

«Intențiunea Maestății Sale este dar ca Consuli, abținându-se de aci înainte de veri ce încercare inutilă sau periculoasă, să se mărginiască în jurisdicțiunea conțențioasă care le este generalmente recunoscută de us, în aceia pe care a consacrat'o implicit la noi avisul dat de Consiliul de Stat în 1806 și care se pôte aplica în conformitate cu art. 15, 19 și 22 din ordonanța de la 29 Octobre espirat; în aceia, într'un cuvânt, care, ne-producându-și efectul de cât pe teritoriul nostru sau pe corăbii purtând pavilionul nostru, nu pôte, în nici un cas, să fie contrariată de autoritatea locală; să astepte dar, de va fi trebuință, spre a reclama drepturi mai întinse, tratatele care poț fi închieiate cu Pu-

terea în Staturile căria sunt acreditați, sau direcțiunea departamentului afacerilor streine; se se gândiască, când interesul particular ii va îndemna a se abate de la aceste regule, că pot, perđându-le din vedere, se compromită interesele generale ale misiunii lor, și se se espuie, printr'o demarșă ne-bine-chibsuită, a nemulțami pe Rege. — Cu cât va fi mai limitat esercițiul funcțiunilor lor judecătorești, cu atât mai mult se vor sili a termina amiabil contestațiunile ce Francesii le deferă cu titlu de conciliare. — În cas de conciliare, vor pune pe părți se subsemnese transacțiuni cu formele cele mai garantatôre validității lor, și, de va fi se urmăriască esecuțiunea acestor transacțiuni în Francia, le vor face sub formă de acte autentice în cancelaria lor. — În cas de neconciliare, din contra, vor redacta un proces-verbal sumar, spre a servi unde și când trebuința va cere.

«Consulii vor trebui chiar, în tôte casurile nespificate de art. 1004 c. pr. civ., se se însărcinase cu arbitragiurile care le vor fi deferate de francesii călători sau reședând în streinătate, pentru ca naționali se aibă un mijloc eficace de a termina diferentele ivite între ei fără de a recurge la justiția teritorială, și arătând oficerilor regelui încrederea ce le este datorată. Principalul avantajiu al acestei juridicțiuni arbitrale care, negreșit, va fi ajutată iar nu împiedicată de guvernele streine, este de a da părților un titlu esecutoriu și în cea țără și în Francia; drept aceia compromisele trebuiesc

redactate dupe formele valabile în acea țară; dar, spre a evita tot-deodată ca actele consulilor să dea loc la o desbatere dinaintea autorității teritoriale, compromisele vor purta într'un mod espres, pe cât va fi puțință, împreună cu stipulațiunea de desdricere spre a 'i asigura efectul, renunțarea la veri-ce apel sau recurs dinaintea tribunalelor locale și vor autorisa pe consuli de a lucra ca arbitri fără formalitățile Justiției. Dacă sentențele lor va trebui să se esecutive în Francia, vor putea libera copii investite cu formula esecutorie prescrisă, pentru hotăririle date în regat, de art. 146 c. pr. civ.»

Așa dar jurisdicțiunea consulului se limiteshă la actele care își au efectul pe teritoriul națiunii căria aparține consulul iar nu pe teritoriul reședinței sale. Afară de acesta ei au o jurisdicțiune arbitrală; însă atunci trebuie să caute ca în compromise părțile să renunțe într'un mod espres la verice apel sau recurs către tribunalele locale; altfel acest apel sau recurs ar fi de drept comun.

«Este un alt punct, continuă instrucțiunea din 29 Noembre 1833, care, fără a face tocmai parte din jurisdicțiunea consulară, se ține de dinsa destul de direct și care reclamă ôre care esplicațiuni; este vorba de esecutarea comisiunilor rogatorii care le pot fi adresate de tribunalele regatului, de și de ordinar aceste tribunale au recurs la judecătôrii locului, ca u. nii care pot mai cu înlesnire să îndepliniască scopul justiției. Ori și cum, când comisiuni ro-

gatorii vor fi adresate consulilor de judecători sau alte autorități ale regatului spre a face anchete sau a primi jurăminte, a face interogatoriu părților sau a primi depoziția Francesilor stabiliți sau reședinți în țară streină, și când aceste acte li se vor transmite de departamentul afacerilor streine, ei vor procede de oficiu și fără cheltuială la executarea lor. Vor cita pe Francesii ce vor trebui să asculte și, de va fi necesar să chieме și streini, vor întrebuița pe lângă autoritățile locale miđlócele ce vor crede mai nemerite spre a decide pe acei streini să se înfățișese înaintea lor. Déca persónele care vor trebui să fie auđite nu vor compare, și în tóte casurile în care obstacole de forță majoră vor împedica execuțiunea unei comisiuni rogatorii, ei vor redacta despre acésta un proces-verbal și 'l vor adresa cu acéstă comisiune la ministerul afacerilor streine care va înainta totul autorității al cărui act va fi remas fără execuțiune. Majestatea Sa autorisă asemenea pe consulii săi de a primi comisiunile rogatorii ce li s'ar adresa de judecători streini spre a asculta pe Francesii stabiliți în coprinsul consulatelor lor.

«In fine sunt acte conservatorii ce sunt dator să continue a face în interesul naționalilor lor și mai cu sémă în interesul absenților. — Ast-fel în cazul în care Francesi cărora mărfuri sau alte obiecte mobile ar fi trámise din Francia sau din posesiuni franceze în streinătate, ar voi, pentru conservarea drepturilor lor și spre a justifica la timp reclamațiunile lor

contra espeditorilor, asigurătorilor sau alți având drept, să constate natura, cantitatea și calitatea lucrurilor trimise, consuliî vor putea procedea, dupe cererea reclamanților, la verificațiunii și la redacțiunea proceselor-verbale necesariî și vor lua sau vor provoca, în interesul celor având drept absinți, toate măsurile conservatorii, precum deposit, sequestru, transport într'un loc public.

«Consuliî vor lua asemenea, în cas de morțe a unui Frances în arondismentul lor, toate măsurile ce legile țerei, tratatele sau convențiunile consulare, usul său reciprocitatea, le vor permite a întrebuița spre a conserva integritatea succesiunii în interesul mostenitorilor absenți sau minori, fie puind sigilie singuri sau în concurență cu ofițerii locului, fie făcând inventariu sau asistând la facerea lui; vor culege și vor trimite la Ministerul afacerilor streine toate sciințele necesare. Dacă mortul va fi lăsat în coprinsul Consulatului copii minori sau o văduvă care, dupe legile țerei, ar fi încă minóră, consuliî vor da avisurile cuviințioase ofițerilor de justiție ai locului însărcinați cu conservarea drepturilor minorilor, și vor veghia încă la conservarea acestor drepturi, când tratatele, convențiunile, usanțele sau dreptul de reciprocitate le vor da acéstă facultate.

«Când mortul va fi făcut un testament de pus la consulat, consuliî vor provoca deschiderea acestui act, fie de către judecătorul competent al locului succesiunii, fie de către de-

legatul acestui judecător, și vor da apoi, de va fi nevoie, ministerului de afaceri streine, toate sciințele care vor putea fi folosite familiale sau interesatilor. Tot ast-fel vor urma și când vor afla că a murit, afară din arondismentul lor consular, un Frances al cărui testament va fi depus in cancelaria lor.

«Insărcinați, cu un cuvânt, de a veghia cu dinadinsul la conservarea drepturilor celor absinți, vor lua pentru acésta toate măsurile ce le va indica prudenta și vor recurge, de va fi trebuință, la autoritățile locale însărcinate cu protecțiunea absenților, conformându-se, în tot casul, fie tratatelor sau convențiunilor, fie legilor și usanțelor țerelor respective. Nu vor perde din vedere că intervențiunea lor, nepuțând fi fundată de cât pe un interes general amenințat in interesul particularului, le este interdis de a priimi vre un mandat sau procurațiune, afară numai de vor fi de mai înainte autorisați specialmente pentru acésta de către Ministerul afacerilor streine. Acestea sunt diferitele puncte tratate în acésta instrucțiune specială; acestea sunt intențiunile Regelui, și consulii vor trebui să se conforme lor cu cea mai mare esactitate.»

Verice comentar este inutil: atâta este de precis limitată juridicțiunea consulilor în materie conteniósă prin acésta instrucțiune care le servește de lege generalmente adoptată prin us.

Găsim aceleași idei espuse în «Conducăto-

rul diplomatic» al lui Martens care, mai întâiu, în t. I p. 242 § 72, resumă ast-fel caracterul public al Consulului: «a veghia la interesele generale ale comerçului și ale navigațiunii; a protege pe naționali în bucuria legală a drepturilor lor și pacinicul esercițiu al industriilor lor, a le ține loc de magistrat pentru actele vieții civile; a le servi de organ în reclamațiunile și plângerile lor, de conciliator în diferențele lor și, dupe loc, de arbitru sau de judecător, întru acésta și numai întru acésta se mărginesc funcțiunile consulului»; apoi în § 73 ocupându-se de jurisdicțiunea consulară în statele europene țice:

«De la stabilirea Misiunilor permanente, cu intinderea crescândă a relațiunilor internaționale prin inlesnirea comunicațiunilor, și în urmarea unei mai bune înțelegeri a principiilor generale de drept public, jurisdicțiunea dată consulilor s'a restrîns gradat în limite mai strimte de cât cele puse la origină. Puterile europene, recunoscând că în principiu jurisdicțiunea subt-înțelege dreptul de Suveranitate, n'au putut remâne indiferente la incurcăturele ocașionate de esercițiul puterilor consulare pe teritoriul național, și le a părut că e bine să restrîngă atribuțiunile judiciare ale acestor agenți.

«Esercițiul acestei jurisdicțiuni resemându-se cu desêvîrșire pe concesiunea suveranului teritorial, tratate speciali 'i au tras hotarele; și când aceste tratate n'au putut prevedea tot,

usul stabilit a suplinut lacunelor, regulându-se dupe principiul reciprocității.

«In convențiunile contractate între ele, mai toate puterile crestine au stipulat pentru consuli lor juridicțiunea *arbitrală*, lăsând însă părților *facultatea de a recurge la tribunal fie într'un mod direct fie în apel în contra hotărîrii consulare*. Unii nu admit recursul direct sau prin apel de cât înaintea tribunalelor țerei părților.

«In lipsă de stipulațiunii esprese, legile, decretetele sau ordonanțele suveranului și *deciziunile tribunalelor*, împreună cu instrucțiunile consulare, stabilesc și precisésă juridicțiunea atribuită consulilor. In acest cas, ca în ori-care altul, instrucțiunile singure, într'adevăr, nu ar putea fi suficiente spre a determina drepturile și atribuțiunile consulare, de óre-ce esercițiul lor depinde de asentimentul suveranului teritorial. Ele însă arată nu numai mesura facultăților ce un guvern înțelege a da agentului său, dar încă, prin inducțiune, și latitudinea ce în vertutea principiului de reciprocitate este dispus a acorda la dînsul consulilor streini.

«Guvernele, pucin numeróse, care dau consulilor lor juridicțiunea *criminală* pentru delictetele care se comit pe corăbiile naționale între ómenii echipagiului, mărginesc acéstă putere la juridicțiunea *corecțională* și numai pe cât pedepsele, dupe legile respective, nu sunt considerate ca *aflictive*.

«In materie civilă, mai multe guverne dau agenților lor consulari jurisdicțiunea *contențioasă*, in diferentele sau dintre căpitani și ómenii echipagiului lor, sau dintre mateloți, și consulul va putea reclama, de va voi, asistența autorităților locale pentru esecutiunea și menținerea decisiunilor sale. Jurisdicțiunea *arbitrală*, le este dată pentru toți cei alți naționali. Alte guverne le recunosc dreptul de arbitragiu asupra totor concetățenilor lor fără distincțiune, daca nu isbutesc a'i concilia amiabil.

«In virtutea acestei atribuțiuni, când se rădică în circumscriptiunea consulară contestațiuni între individe din națiunea sa, fie între căpitani de corabie și ómenii echipagiului, fie între neguțatori sau alții, consulul este dator să facă tot posibilul spre a ajunge la o împăcare și a împedeca de mai 'nainte procedurile judecătorești. Daca părțile se vor supune de bună voie arbitragiului său, el își dă fără cheltuială sentența arbitrală, consciințioasă și nepărtinitóre; pentru acest sfârșit, el ascultă pe fie-care parte pentru lămurirea și esacta espunere a faptelor; cere să i se înfățișese hârțiile și documentele relative la proces, și daca afacerea este de órecare importanță, dresésă proces-verbal despre titlurile respective; resolve cestiunea în modul cel mai espeditiv conform cu legile țerei séle și cu usurile comerciale și maritime. Sentența ce dă este scrisă și părțile trebuie să i se supue, cu dreptul pentru fie-care de a 'i cere

revisuirea și judecata din nou a cauzei dinaintea tribunalelor țerei lor.

«Acesta este mersul urmat în afacerile supuse la arbitragiul consulului; dar îndată ce contestațiunea dă loc la o procedură; ea vine dinaintea tribunalelor ordinare ale țerei atât în materie civilă cât și criminală.

«Daca dar părțile nu primesc mijlocirea sau arbitragiul consulului, sau daca sunt în proces cu supuși teritoriali sau streini, el e dator să le arate modul de procedură ce trebuie să adopte și legea care le este aplicabilă, să le indice avocați onesti și dibaci, și să le scutască, prin buna sa direcțiune, de cheltueli și întârșieri oneröse.»

În ajutorul acestei doctrine Martens citésă în notă un text care, în specia noastră, dobândește o importanță și mai mare. Iată într'adevăr cum atribuțiunile judiciare ale consulilor sunt definite cu precisiune de instrucțiunile date agenșilor consulari ai regatului Greciei:

«Corăbiile grece intrate într'un port strein nu pot fi considerate indefinit ca locuri streine și protecțiunea ce le este acordată nu pôte împedica jurisdicțiunea teritorială de a se exercita întru cât privesce interesul Statului în porturile cărui se află.

«Admise într'un port strein, aceste corăbii sunt dar supuse legilor de poliție care cârmuiesc locul în care sunt priimate, și ómenii echipagiului lor sunt asemenea justiciabili de tribunalele țerei pentru delictele ce comit acolo, chiar pe corabie, în contra persónelor streine e-

chipagiului, precum și pentru convențiunile civile ce ar putea contracta cu ele.

«Cu toate acestea e de drept comun, independent de tratatele particulare, și fără ca acestea să fie necesare, că toate discuțiunile relative la salarii și condițiunile de angajament ale ómenilor de mare, și toate contestațiunile între ómenii echipagiului, sau între ei și căpitaniii lor, sau între căpitaniii a mai multor bastimente naționale, să fie terminate de consuli.

«Este asemenea recunoscut că jurisdicțiunea teritorială nu este competentă în privința delictelor care se comit *pe corabie între ómeni ai echipagiului*; și că, în acest cas, fiind vorba de disciplina interióră a corabiei, autoritatea locală nu trebuie să se amestece, de câte ori nu i se cere ajutor, și dacă liniscea portului nu este compromisă (acest principiu este asemenea recunoscut în Franția de o decisiune a consiliului de Stat, aprobată la 20 Noembre 1806 și de o ordonanță din 29 Octobre 1833).

«Consulii judecă dar toate diferențele ivite în resortul departamentului lor, între căpitani, mateloți și alte individe imbarcate pe corăbii de comerț ale țerei lor, afară numai dacă consulii vor permite reclamațiilor de a se adresa către cine de drept, dupe împrejurări în cazul în care ei n'ar putea da înșile dreptatea.

«Consulii nu pot judeca într'un mod definitiv în materie criminală de cât afacerile în care nu e loc să pronunțe pedepse *afictive*.

«Pedepsele de simplă corecțiune vor fi pro-

nunțate de dânșii conform legilor asupra poliției și navigațiunii. Dacă însă ar fi vorba de o crimă sau un delict comis de ómeni de mare, la care ar trebui să se aplice pedepse care, dupe legile de poliție asupra navigațiunii, sunt considerate ca afflictive, inculpații vor fi arestați și trãmiși în Grecia cu cea d'ântëiu corabie grecăscă. Inculpatul, în acest cas, va fi însoțit de o copie a pieselor procedurii, adresată autorității grece din localul destinațiunii.

«Daca prevenitul a fugit de pe corabie, arestarea sa definitivă și detențiunea sa sunt acte de putere care nu pot fi exercitate de cât de autoritatea locală. In această circumstanță consulul transmite cererea sa înscris oficerilor competenți care, dupe ce vor preveni justiția, îi vor da ajutor spre a face căutările necesare și a opera arestarea inculpatului dupe formele stabilite în acel loc sau prescrise de tratate.

«Consulii esercită *amiabil* jurisdicțiunea asupra neguțătorilor și *între naționali*.

«Jurisdicțiunea comercială a consulilor pentru cause streine criminalității, va fi regulată dupe codicele de comerț frances, admis în Grecia.»

Așa dar în lipsă de vre-o convențiune diplomatică care să regulese și să fixese limitele jurisdicțiunii consulare într'un mod reciproc, presupuind că nu există vre o lege relativă la această materie, precum nu există nici vre un decret sau ordonanță a Soveranului nostru care să determine limitele concesiunii ce înțelege a

face acestui drept esecțional de a da justiția pe teritoriul său, în lipsă chiar de decisiuni ale tribunalelor care să fi fixat jurisprudența într'un mod constant, recunoscând consulilor facultatea de a exercita pe teritoriul României toate drepturile ce li se vor fi conces de Suveranii lor, întregimea jurisdicțiunii ce li se va fi acordat de Guvernele lor, vedem că instrucțiunile consulare atât în Franca cât și în Grecia nu dă drept consulilor de a judeca pe naționali pentru afacerile lor de drept comun de cât numai sub o îndoită condițiune : 1-iu ca ambele părți să fie supuși ai săi, al 2-lea ca ambele părți să priimiască jurisdicțiunea lui într'un mod amabil și arbitral. Altminteri consulul încetăsă de a fi competent de cât pentru afacerile esecționale ce 'i sunt anume atribuite. Cum dară am putea noi să le recunoscem într'un mod benevol și fără nici o speranță de reciprocitate drepturi pe care Suveranii lor au creșut de cuviință a li le refusa ? Cum să le recunoscem pe teritoriul nostru caracterul de judecători de drept comun între conaționali lor, drept pe care nici Suveranii lor nu li 'l a conferit ? Spre a dovedi și mai bine că jurisdicțiunea contencioasă a consulilor în țerele crestine în materie de drept ordinară nu se pôte exercita de cât cu învoirea ambelor părți care, fiind conaționali, constituie pe consul arbitru renunșând la veri ce drept de apel sau recurs contra decisiunii sale, să împingem mai departe cercetările

nóstre, să esaminăm doctrina generală asupra acestei cestiuni.

Henry Wheaton în cartea sa intitulată «Elemente de drept internațional» t. I p. 136 dice :

«Legile civile ale veri cărui Stat potă opera dincolo de limitele propriului său teritoriu și în teritoriul unui alt Stat, în vertutea unor convențiuni speciale între ambele Staturi.

«Ast-fel sunt tratatele care autorisă pe consuli și alți agenți de comerț ai unei națiuni să esercite o jurisdicțiune asupra compatrioților lor în teritoriul națiunii unde reșed. Natura și întinderea acestei jurisdicțiuni depand de stipulațiunile coprinse în tratatele dintre ambele Staturi.»

În savantul tratat al lui Hefter pe care am avut deja ocasiunea a 'l cita, la pagina 451 § 244 și următóre citim :

«Printre diversele instituțiuni stabilite în interesul comerțului de dreptul public european, instituțiunea consulară este fără îndoială una din cele mai vechi, de și dela început, n'a fost cunoscută subt acest nume. Origina ei se află prin epoca în care comerțul se lupta încă cu greu pentru esistența sa, pe când era nevoit aci să caute un adepost în corporațiunile municipale din care eșise, aci, espatriându-se pe un pământ strein, să se constituie acolo în corporațiune independentă dupe ce dobândia óre-care influență. Tocmai mai târziu Suveranii teritoriali începură a 'l protege, atunci când se pusese la lucru spre a se consolida.

«Comerciu odată regulat constituit, una din cele d'ânteu nevoi ale sale, îndată ce se stabilia în streinătate, fu de a obține o juridicțiune proprie și independentă, chieată a interveni nu numai în contestațiunile între supuși aceleiași națiuni sau cu locuitorii țerei, dar încă în toate ocasiunile în care interesele comerțului trebuia să se feriască de isbirile arbitrale ale autorităților locale. încă din secolul al XII găsim, în cetățile comerciale atât de înflorite ale Mediteranei, magistrați cunoscuți sub numele de consuli, însărcinați cu juridicțiunea în materie comercială. Asemenea găsim în timpul Cruciaților, și mai înainte încă, în imperiul bizantin și în regatele crestine ale Siriei, sub diferite numiri, o magistratură analogă stabilită în profitul națiunilor și orașelor care traficau în aceste țere. În secolul XIII cu toate acestea nu mai găsim în Orient urme ale acestei instituțiuni care se resima în genere pe principiul personalității usanțelor: fie-care națiune nu consimțea să fie judecată decât dupe propriile sale usanțe.

«Dupe invasiunea regatelor crestine din Orient de către mândrii descendenți ai lui Osman, populi comercianți din Europa fură siliți să caute a obține de la acești Suverani și de la vice-regii lor în Egipt și în Statele barbaresce, capitulațiuni sau convențiuni care să le permită de a și continua traficul. Fură siliți să caute a obține tot-de-odată o juridicțiune independentă care lua vechiul nume de *consulară*.

Către aceiași epocă republicele italiene, cetățile înflorite de pe cóstele Provenței și Cataloniei, cetățile odinióră atât de bogate și de puternice din Flandra și din Liga hanseatică, începeau a funda nu numai pe țărmurile Mediteranei, dar încă și pe litoralul mărilor de Nord și Balticei, stabilimente de comerțu cãrmuite de autorități particulare, însărcinate cu funcțiuni judecătorești și îndestrate cu numeroșe privilegii de Soveranii teritoriali. Ast-fel, de exemplu, găsim prin cetățile ligei hanseatice o magistratură cunoscută sub numele de Aldermann și adiunți, în alte cetăți sau republice guvernatori, conservatori, pretori sau consuli. Usul misiunii lor permanente la Curțile Soverane neesistând încă, acești magistrați erau însărcinați și cu funcțiuni diplomatice.

«O asemenea instituțiune independentă de jurisdicțiunea teritorială și având a susține conflicte continue cu autoritățile regulate ale teritoriului, nu se putea de loc concilia cu dezvoltarea sistemului modern al Statelor și cu consolidarea puterii monarchice. Din contra, trebuia să fie considerată ca o usurpare asupra libertății și independenței suveranității teritoriale. Din acest moment începe a se manifesta pretutindenii tendința de a supune comerțul streinilor la legile și tribunalele locale. Creându-se judecători de comerțu speciali uneori, precum s'a întâmplat în Franția, sub numele chiar de consuli se însărcinau tot-d'o-dată și cu protecțiunea comerțului strein în limite ra-

ționale. Prin stabilirea misiunilor diplomatice permanente la Curțile suverane, interesele comerciale ale populilor fură represintate într'un mod mai direct și mai eficace de cât pênă aci. Nu mai remâne de cât cel mult să se asigure interesele locale ale comerțului strein prin trãmiterea agenților însãrcinați cu apërarea lor pe lângã autoritățile locale. Ast-fel s'a transformat în fine instituțiunea judecãtorilor consulari din evul međiu în simpli agenți, însãrcinați cu o misiune protectrice și cu ôre-care atribuțiuni de poliție asupra naționaliilor. In aceste condițiuni ea s'a conservat, în virtutea concesiunilor reciproce, într'un mod fôrte salutar în tôte Stalele crestine ale Europei și din Lumea-Nouã.»

Apoi, trecënd la atribuțiunile consulilor actuali, Hester le resumã și le fixesã în modul urmãtor :

«1. Consulii veghiesã tot-d'a-una la stricta observare a tratatelor de comerț și de navigațiune, atãt de cãtre guvernul pe lângã care reșed, cât și de cãtre națiunea ce represintă. Déca buna înțelegere începe a se turbura, ei trebuie să facã pe lângã autoritățile competente demarșele necesarii spre a o restabili. Ei iaũ cunoșcință de sosirea corãbiilor națiunii lor, de încãrcãtura și echipagiul lor. Sunt însãrcinați și de poliția pas-portelor.

•2. Daũ ajutor sau consilii comercianților și marinarilor națiunii lor, de câte-ori acestia alérgã la dinșir. Pot cere de la autoritățile strei-

ne estradițiunea ómenilor echipagiului cari au fugit de pe corábiile națiunii lor, în limitele stabilite de tratate sau de us.

3. Sunt investiți de un fel de juridicțiune voluntară pentru constatarea faptelor și accidentelor care se ating de interesele private ale naționalilor. Pentru acest sfârșit dau marinariilor și neguțătorilor certificate autentice.

4. *Caută să regulese amiabil dificultățile care se nasc între supușii națiunii lor, și între acestia cu locuitorii țerei.* Unele tratate le acordă chiar dreptul de arbitragiu în diferențele căpitanilor cu ómenii echipagiului.»

Iétă, resumate într'un mod concis și metodic, tóte atribuțiunile consulilor în statele crestine ale Europei ; *amiabilitatea* o vedem pretutindenī formând fondul juridicțiunii contențioase a consulilor.

Ca să terminăm cu acest punct, vom cita pe Bluntschli care este și mai categoric. Eminentul profesor din Heidelberg, care a luat asuprași de a redacta principiile abstracte ale dreptului public sub formá de lege, ȓice în opera sa citată art. 252, 253 și 254 :

«*Art. 252.* Consulii n'au nici o juridicțiune contențioasă, afară numai de le va fi dată într'un mod espres de guvernul lor și recunoscută asemenea de guvernul țerei unde reșed.

«*Art. 253.* Consulii pot fi numiți arbitri în diferențele d'între compatrioții lor.

„NOTA. Vor trebui să veghiese în acest cas ca părțile să renunțe a apela de la decisiunea consulului la a au-

torităţii locale. S'ar putea întâmpla altminteri ca sentinţa consulului, dată conform legilor statului de care depînd părţile, să nu fie ratificată de tribunalele reşedinţii consulatului, din cauza diferenţei de legislaţiune, şi ast-fel poziţiunea consulului şi drepturile ţerei se se ar fi compromise.

«*Art. 254.* Au dreptul şi datoria de a face să se respecte în ţera streină drepturile naţionalelor lor absenţi sau rău representaţi, şi de a lua pentru acest sfîrşit tóte măsurile ce li se vor părea necesare sau folositoare.

„NOTA. Nu au nici *imperium* nici *juridictio*, dără au astupra naţionalilor şi în interesul lor un fel de patronat şi jucrésă în virtutea unui mandat natural. E cu totul contrariu dreptului ginţilor de a vroi să se restrîngă autoritatea consulară la neguţători şi la echipagiile corăbiilor. Cei-l-alţi călători pot să se adreseze la consuli tot ast-fel ca şi neguţătorii.»

Să facem acum puşin aplicaţiunea la specia noastră a acestor principie universalmente recunoscute şi consemnate în toţi autorii cari s'au ocupat de dreptul public european şi, pentru că D. Stătescu consideră ca *remarcabile* motivele decisiunii Curţii de Casaţiune No. 398 din 3 Noembrie 1867, să vedem déca, în specia noastră, sentinţa consulatului elin «însuşesce condiţiunile constitutive ale unei hotărîri, déca este dată cu competenţă în privinţa persónelor, déca nu violésă vre o dispoziţiune de ordine publică așa cum se înţelege în România» apoi în fine să vedem déca există «reciprocitate politică pentru modul şi limitele» în care asemenea ho-

tăriri emanate de la consulii români s'ar execută în Grecia.

Primul element reclamat de acest considerant al decisiunii Curții de Casațiune spre a se putea cere aplicațiunea art. 374 C. pr. civ. este dără ca actul care se presintă să însușiască condițiunile constitutive ale unei hotăriri.» Dără, ca să fie hotărire, trebuie mai întâiu să fie judecători, și, din toate citațiunile ce am făcut, se poate vedea că consulii nu sunt judecători, că în genere nu au competență dată de suveranii lor de cât spre a judeca amiabil pe părțile cari se învoesc, hotăririle lor sunt, mai propriu ȕis, nisce acte autentice prin care constată transacțiunile intervenite între părți asupra diferentelor ivite între ele. Acésta rezultă mai cu sémă din instrucțiunea dată consulului elin de guvernul său. Apoi, chiar deca frații Constantin ar fi fost supuși elini, chiar deca reclamantul C. Zapa ar fi fost și dînsul supus elin, cas în care numai se permite consulului a instrumenta pentru terminarea afacerii amiabil, prin transacțiune, în specia noastră nici acésta nu se putea face din causă că, precum am văȕut de la început, frații Constantin nu au consimțit a compare dînainte consulului, 'i au declinat competența, așa în cât, pentru acest cuvânt numai, și din acel moment, consulul înceta de a mai putea fi judecător, legea țerei lui îi ridică dreptul de a mai putea da vre o sentență, fie și arbitrală. Să presupunem însă că actul consulului elin însușește con-

dițiunile constitutive ale unei hotărîri, că consulul are calitate de judecător și că s'ar fi respectat asemenea și legea de procedură elină care reclamă prezența unui procuror, putem vedea din cele ce preced că lipsesce în specie al doilea element cerut de acel *remarcabil* considerant al decisiunii Curții de Casațiune: hotărîrea nu este dată cu competență în privința persoanelor. Intr'adevăr frații Constantin nu sunt elini, ceea ce nu se contestă, nici au fost și nici au putut fi elini în momentul când s'a pronunțat acea hotărîre, căci ei sunt *indigenați* nu *naturalizați*, declarați adică prin lege de români *ab origine* născuți numai în partea României ne-liberă. Déca frații Constantin ar fi fost elini, încă competența personală ar fi lipsit consulului de óre ce C. Zapa este român și instrucțiunea guvernului elin nu permite consului a se pronuncia de cât între doi supuși elini. In fine déca ambele părți ar fi fost conaționali ai consulului, totuși lipsia competența de a'i judeca fără voia și consimțimântul lor, de óre ce nici unul din ei nu erau neguțători nici marinari și afacerea nu era nici comercială nici relativă la daraverile excepționale între marinari. Era vorba, dupe cum am văduț, de nisce pretențiuni rezultânde dintr'un contract de arendă, pretențiuni cari, fie đis în trecét, se și terminaseră pe calea administrativă la care C. Zapa alergase mai ântéiu. Adaug: competența excepțională a consulului de ar fi esistat în principiu, negreșit că ar fi încetat în fața com-

petenței generale, incontestabile a tribunalelor române care erau sesisate de frații Constantin spre a se pronuncia asupra aceleiași afaceri. Excepțiunea acésta de litispendență propusă consulului îl punea negreșit în pozițiune de a nu se mai putea pronuncia. Alt-fel s'ar putea întâmpla ca, în aceiași afacere, între aceleiași persóne, să se dea douë hotărâri contradicătore, una de magistratura teritorială alta de consul, și atunci care din douë s'ar esecuta, care ar fi autoritatea chiebată a se pronuncia între aceste douë hotărâri egalmente definitive, având amândouë puterea lucrului judecat?

În van s'ar obiecta că, cu modul acesta, din facultativ se face obligatoriu pentru toți streinii reședând în țeră forul tribunalelor noastre și că se ridică pămênteanului facultatea ce are de a renuncia la dreptul de a traduce pe strein dinaintea tribunalelor române. Obiecțiunile acestea nu sunt de loc fundate căci, mai ântêiu forul tribunalelor noastre nu se face astfel de loc *obligatoriu* pentru streini: ei se pot judeca de consul de vor voi; trebuie însă, pentru acésta, ca ambele părți să consimtă; alt-fel ar fi a refusa protecțiunea promisă, bucuria drepturilor civile, acelui strein care le reclamă. Asemenea nu se póte plânge pămênteanul că i se ridică dreptul de a renuncia la tribunalele séle în favórea tribunalelor naționale ale streinului, căci nu e vorba aci de acele tribunale ordinare de la a căror juridicțiune streinul nu se póte sustrage, ci de un judecător cu totul excepțio-

nal a cărui competență este limitată prin consimțământul streinului. Precum românul are facultatea de a renunța la tribunalul român, asemenea și streinul are dreptul de a nu primi să fie judecat de consul; nu dă dreptul de a renunța la tribunalul ordinar se răpesc naționalului, ci esercițiul acestui drept îi este împedat prin refuzul legal al streinului de a primi jurisdicțiunea excepțională a Consulului.

Dar chiar dacă aceste obiecțiuni ar fi fundate, de ce valoare ar putea fi ele în fața gravelor inconveniente la care ar da loc conflictele ce s'ar naște din existența a două hotăriri contra-dicătoare egalmente definitive emanând de la judecători de naționalitate diferită?

Să trecem acum la esaminarea celui de al treilea element: respectul ordinii publice. Nu se atinge 6re ordinea publică așa cum se înțelege în România, când se judecă un național ca strein, se declară comercială o afacere pur civilă, se judecă fără prezența procurorului, se refuză dreptul de opoziție și de apel se pronunță constrângerea corporală și se ordonă esecutiunea provisorie în numele unui suveran strein?

Ce să mai dicem de cel de al patrulea și ultim element: reciprocitatea politică? Nu este 6re evident că această condițiune esențială nici este nici p6te fi îndeplinită de 6re ce România nu are consuli în Grecia căroră să se recun6scă de guvernul acelei țere dreptul de a da sentințe acolo pentru cari să se p6tă apoi cere formula esecutorie? Așa dar, independent

de modul de a vedea al Curții de Apel din București, chiar dacă s'ar admite că art. 374 C. Pr. Civ. nu se opune la investirea cu formula esecutorie a sentențelor date de judecători streini airea de cât în țără streină, ținând compt numai de principiile generale de drept internațional și luând de normă considerantul cuprins în decisiunea Curții de Casațiune, pretinsa hotărîre a Consulatului elin nu se pôte investi cu formula esecutorie pentru că nu este o hotărîre, pentru că Consulul nu era competent, pentru că s'a violat ordinea publică așa cum se înțelege în România și pentru că în fine nici reciprocitate politică nu există și nici nu pôte exista.

Iacă ce suntem constrînși de rațiune a decide considerând pe România ca țără creștină.

Alt-fel în adevăr se petrec lucrurile în țerele musulmane, și Martens pe care ne vom mărgini a 'l cita, stabilește în modul următor rațiunile acestei distincțiuni și prerogativele consulilor reședinți în schelele Levantului:

«În țerele creștine, restricțiunile aduse la jurisdicțiunea consulară sunt necesaremente comandate de principiul incontestabil de ordine și de drept public dupe care legile teritoriale relative la poliție și la securanță obligă în veri ce țără pe aceia cari o locuesc. De aceia nici este vre un Stat creștin care să consimtă a se lepăda de acest drept, atribuind altora de cât judecătorilor teritoriului unde delictul a fost comis dreptul de a pedepsi pe autorul său, din veri ce națiune ar face el parte. Dar estrema diferență

care există în privința civilizațiunii între națiunile luminate de creștinism și acele la care islamismul întârzie progresul, a trebuit să stabilizească o diferență tot atât de radicală întru cât privește jurisdicțiunea consulară. A lăsa sub legislațiunea turcăască pe creștinii atrași în Statele musulmane de speculațiuni comerciale, de interesul științei sau de farmecul călătoriilor, ar fi fost a le espune bunurile, libertatea, viața chiar la cupiditatea și arbitrarul pașilor; convențiunile diplomatice puteau numai să preîntâmpine acest pericol, și de aceea, prin tratate speciale cu Părta și principii de pe cōsta Africei, Statele creștine și au asigurat pentru agenții lor în țerele musulmane drepturi privilegiate, care se și pună în stare de a protege cu succes siguranța și bunurile supușilor lor. În virtutea acestor tratate, *independent de 6re-care puteri politice*, o jurisdicțiune excepțională s'a dat consulilor asupra totor naționalilor lor și, fiind că această jurisdicțiune le garantează siguranța, ei sunt datori să se supuie cu desăvîrșire protectorilor lor naturali.

«Stipulațiunile închieiate între puterile Europei și principii musulmani sunt mai aceleași cât pentru drepturile și prerogativele acordate consulilor. În schelele Levantului și în Egipt, precum și în Persia, în Barbaria și la Maroc, consulii sunt singurii judecători nu numai ai neguțătorilor și ai marinarilor, dar încă ai totor indivișilor din națiunea lor în genere cari se află în întinderea circumscripțiunii lor con-

sulare. Daca, prin urmare, se rădică un diferent între naționalii lor, judecata și hotărîrea acestui diferent aparține într'un mod exclusiv consulilor.

«Când un individ din națiunea consulului are un diferent cu un supus musulman, sau când o crimă capitală se comite de un supus *franc* (strein) asupra unui supus musulman sau alt supus al Suveranului teritorial, autoritatea locală care e în drept a judeca afacerea, nu poate, dupe regulă, nici să instruiască nici să procedă, nici să pronunțe o sentență *fără participarea* consulului și cooperarea dragomanului său, care trebuie să fie față la procedură spre a apăra interesele individului din națiunea sa.»

Acésta fiind diferența profundă d'între jurisdicțiunea încuviințată consulilor în țerele creștine și aceia care li se recunósce în Levant, avem acum să esaminăm în scurt ultimul punct ce ne mai rămâne spre a resolve acésta importantă și complicată cestiune de drept public internațional: facem noi parte din țerele creștine sau suntem asimilați cu schelele Levantului întru cât privesce jurisdicțiunea consulară? Spre a răspunde la acésta întrebare nu cred că pot face mai bine de cât de a trămite pe lectori la escelentul memoriu al D-lui B. Boerescu asupra jurisdicțiunii consulare, unde va putea vedea că capitulațiunile închieiate de Regii Franciei: Francisc I cu Soliman la 1535, Carol IX cu Selim I la 1569, Henric III cu Murat III la 1586, Henric IV cu Ahmed I la

1604 și Ludovic XV cu Mahmud la 1740 prin care li se acorda privilegiul juridicțiunii consulare, capitulațiuni cari s'au întins apoi și la alte puteri crestine, nu au avut de obiect de cât țerele curat musulmane din cauza legislațiunii lor, care nu era alta de cât Koranul; că în acei timpi România se bucura de o independență de fapt care nici permite a se presupune că acele stipulațiuni o puteau privi întru ceva; că Francia esercita asupra României pe care o considera ca Stat Suveran, o protecțiune amicală care înlătura veri ce idee că a înțeles un moment măcar a 'i impune acele capitulațiuni, a o considera ca obligată prin obligațiunea stipulată de Pórtă; că Turcia însăși astăzi protestă contra abuzului juridicțiunii consulare și caută a o restrînge pe cât póte, probă memoriul Vizirului Ali-Pașa din 3 Decembre 1856; că de altă parte suveranitatea noastră ne este asigurată prin tratatele lui Mircea cu Baiazet (1393), Vlad V. cu Mahmud II (1460), Bogdan cu Selim I (1513) și Petru Rareș cu Soliman II (1529), tratate recunoscute prin art. 22 al Tratatului din Paris de la 1856 care ȕice: «Principatele vor continua a se bucura de privilegiile și immunitățile ce au în posesiune», prin art. 1 al Protocolului de la Constantinopole din 11 Februaru 1866, prin art. 1 al Convențiunii din Paris de la 1858 care ȕice: «în vertutea capitulațiunilor emanate de la Sultanii Baiazet I, Soliman II, Selim I și Mahmud II cari constitue autonomia lor», tratate anterióre capi-

tulațiunii lui Francisc I, prin art. 16 § 9 al tratatului închieiat la Cainargi de Rusia cu Pórtă în 1774 care ȕice: «Sublima Pórtă permite *suveranilor acestor două staturi* (Moldova și Valachia) să aibă pe lîngă dînsa, fie-care, câte un agent (*chargé d'affaires*), luat dintre creștinii deritul grec, cari vor priveghia afacerile relative la ȕisele Principate, și vor fi tratați cu bunătate de către Pórtă, și cu tótă mica lor importanță, vor fi considerați ca persoane *ce se bucură de dreptul ginților*, adică aperați de veri-ce violență,» și în fine prin chiar art. 339 din *Regulamentul organic* al Valachiei și art. 297 al Moldaviei, care ȕic: «Toți locuitorii principatului vor fi judecați fără distincțiune de tribunalele țerei; tot ast-fel se va urma și cu streinii cari se află sub protecțiunea unei puteri óre-care, pentru contestațiile ce vor avea cu indigenii.» Chiar déca nu am fi considerați ca suverani absoluți, ci ca supuși suzeranității Porței, suzeranitate pe care Vattel o esplică fórte bine. (Dreptul ginților t. I p. 6) sau de am fi considerați ca semi-suverani ori legați către Pórtă printr'o alianță inegală, dupe cum ȕice Wheaton, avënd și în acéstă situațiune chiar dreptul de a trata noi însine directamente, cum ne pot obliga tratatele închieiate de Turcia în care nici o clausă nu se póte referi la noi, și mai cu sémă când ele nici s'au promulgat vre o dată în țera noastră?

Déca atinseiu numai în trecét acéstă ces-tiune atât de gravă, cauza este că ea se află

tratată într'un mod magistral de D. B. Boerescu și că nu este de o importanță capitală pentru soluțiunea afacerii noastre. Intradevăr existența jurisdicțiunii consulare așa cum se înțelege în schelele Levantului, în Egipt, în Barbaria, în Persia și la Maroc nici se poate concilia cu cestiunea ridicată astăzi de a se ști deca hotărârile consulilor se pot investi cu formula executorie; de ore-ce această cestiune a luat naștere, de ore-ce ea se află dinaintea magistraturii noastre, nu mai poate fi vorba de jurisdicțiune consulară ca în țerele musulmane, unde consulii fac să li se execute hotărârile fără a le supune la esaminarea instanțelor judecătorești din acele țere, fără a le cere o autoritate executorivă pe care o au prin sine când judecă pe conaționalii lor.

Admițând dar că ar fi vorba de doi supuși streini, din momentul în care Curtea de Casațiune a stabilit că hotărârile date în țără streină nu se pot executa în România fără a fi revăzute de tribunalele române care au să constate deca întrunesc ore care condițiuni, apoi hotărârile consulilor ne putându-se bucura de o mai mare favoare de cât cele date de tribunalele ordinare ale țerei cărui aparțin acei consuli, este evident că, din acel moment, jurisdicțiunea consulară așa cum se înțelege în țerele musulmane, a fost înlăturată pentru tot-d'una și că în România nu se poate cere de cât aplicațiunea dreptului ginților așa cum există la națiunile crestine din cari facem parte. De ar

fi fost alt-fel, încă o dată, esecutiunea sentinței consulare s'ar fi cerut de la guvern d'a dreptul, n'ar mai fi avut nevoie de botezul magistraturei, și déca legea noastră, lege făcută în virtutea autonomiei de care ne bucurăm—altă antinomie neconciliabilă cu punerea noastră în categoria statelor musulmane — déca această lege cere formalitatea formulei esecutorii pentru ca o esecutiune să se pôte îndeplini, acea formulă ar fi trebuit să fie obligatorie pentru tribunalele noastre care n'ar fi trebuit să aibă dreptul de a refusa acel *visa* sau *pareatis*.

Când dără Curtea de Casațiune a stabilit principiul, pe care D. Stătescu însuși îl aprobă și 'l admite ca just și fundat, că hotărârile date de judecătorii streini, fie în țera lor, fie în România, nu se pot investi cu formula esecutorie fără ca mai 'nainte părțile să fie chemate, și a se examina déca acele hotărâri coprind condițiunile constitutive ale unei hotărâri, déca s'a respectat competența personală, déca nu s'a violat ordinea publică și déca există *reciprocitate politică*, când a supus aceste hotărâri la o asemenea revizuire din partea tribunalelor noastre, Curtea de Casațiune a condamnat pentru tot d'a-una jurisdicțiunea consulară la noi. Ea mai pôte face astăzi obiectul pretențiunilor și esigențelor consulilor pe cari guvernul le pôte admite sau respinge, cum va voi sau se va simți în pozițiune de a definde drepturile noastre naționale, dără justiția care este și ea o putere în stat, o putere independentă, și care

nu are a se preocupa, în soluțiunea ce i se cere la afacerile ce i se prezintă de cât de legea ce e chemată a interpreta și a aplica, justiția care se află, prin pozițiunea sa, în afară de preocupățiunile arzânde ale dificultăților diplomatice mai mult sau mai puțin reale, adesea numai chimerice, nu 'și pôte da verdictul său imparțial cu ochii țintiți asupra acelei momi a «mulțimeide conflicte și dificultăți diplomatice» pe care guvernul ar putea sau nu să le resolve.

De sigur, nu de asemenea considerațiuni se vor mișca secțiunile unite ale Curții de Casațiune, precum ele n'au putut influența pe D. Procuror general care a probat, o dată mai mult, că este magistrat și scie a se menține la înălțimea misiunii séle.

Asceptăm déră cu încredere decisiunea Inaltei Curți în acéstă afacere în care drepturile nóstre naționale sunt puse în cestiune, și suntem convinși că hotărârea sa nu va fi inspirată de cât de datele sciinței.

Până atunci, iaca, în resumat, doctrina la care ni se pare că trebuie să ne oprim.

Darea Justiției este un apanagiu al Suveranității teritoriale. Esecutirea hotărârilor streine într'o țără este o escepțiune care, ca astfel, nu se pôte întinde peste limitele concedate. Art. 374 C. Pr. civ. nu acordă beneficiul de a putea fi investite cu formula esecutorie, dupe óre-care esamen prealabil, de cât hotărârilor date *în țără streină*, nu și hotărârilor

date în *România de judecători streini*; litera și spiritul legiuitorului sunt de acord în privința acestei distincțiuni: alt-fel principiul reciprocității diplomatice ar fi fost violat de la început, de orice România nu are judecători cari să pótă da sentențe în afară de teritoriul seu pentru ca, având în vedere posibilitatea de a reclama esecutarea acelor hotărîri de streini, să recunoscă dreptul streinilor de a cere esecutarea sentențelor date de judecătorii lor pe teritoriul nostru. De altă parte nu se pôte dice că hotărîrile date de consuli în România cată să fie considerate ca date în țéră streină; căci, mai ântêiu, ficțiunea esteritorialității servește numai la garantarea independenței și inviolabilității persoanei, al doilea numai suveranii și agenții lor diplomatici se bucură de acest privilegiu, nu și consuli; daca acestia sunt uniori, ca la noi, investiți și cu caracter diplomatic, beneficiul esteritorialității le revine atunci din cauza acestei calități și numai pentru actele ce sevêrșesc în această calitate; ca consuli — și ca consuli sunt judecători — ei nu au aceleași prerogative. Ce e mai mult, consuli nici au un drept absolut de jurisdicțiune egalmente recunoscut pretutindeni: jurisdicțiunea lor conțențiosă se regulésă prin legea teritorială sau prin tratate; în lipsă de lege și tratate prin instrucțiunile guvernului respectiv, prin jurisprudența tribunalelor teritoriale care le recunósce sau le mărginesce dreptul de a judeca acordând sau refusând forța esecutorie

la hotărârile lor, și în fine prin us. În țerele creștine consulii sunt departe de a fi judecători de drept comun ai conaționaliilor lor: mai întâiu este generalmente admis că ei nu au competență de cât între doi streini egalmente supuși protecțiunii lor și nici de cum între un național cu un indigen sau între un național cu un alt strein, fie acestia reclamanți sau defendori, pentru că ar avea tot-d'a-una recurs, în cas de condemațiune, la hotărîrea tribunalelor indigene, și ast-fel conflictul ar fi inevitabil; al doilea competența generală a consulilor de a judeca în materie contențioasă, chiar între doi conaționali, nu există de cât pentru afacerile comerciale sau de marină; în privința afacerilor civile ordinară, ei nu pot interveni de cât într'un mod *amiabil*, hotărârile lor nu pot avea de cât caracterul arbitral, când adică ambele părți convin a 'i prîimi de arbitri renunșând dinainte, într'un mod espres, la veri ce cale de reformare sau anulare a decisiunii ce vor da, fie dinaintea tribunalelor teritoriale fie d'inaintea tribunalelor naționalității lor. De ar fi sê fim tratați nu ca țera creștină ci ca făcênd parte din Levant sau din Barbaria, âncă vedem în Daloz (t. 12, Consuli, No. 58) că în Imperiul otoman se află «tribunale musulmane căroră sunt atribuite esclusiv acțiunile de veri ce natură între supușii Sultanului cu streinii trecători sau reședinți în Turcia.» Dar, veri cum s'ar petrece lucrurile acolo, nu putem nici într'un mod fi tratați ca făcênd parte din schelele Le-

vantului și cestiunea nici se p^ote ivi, de ^ore ce se cere de la tribunalelele n^ostre iar nu de la Guvern d'a dreptul for^oa esecutorie a hot^or^orilor^o date de Consuli, și de ^ore-ce Curtea de Casa^oie a recunoscut tribunalelor n^ostre dreptul de a esamina da^oa acele hot^or^ori într'unesc ^ore-care condi^oțiuni, prohibindu-le simplul *visa* sau *pareatis*.

În fine, în specie, și țin^odu-ne strict de hot^or^oirea Cur^oții de Casa^oie care a deschis calea în ac^ostă materie, credem că am demonstrat cum că actul Consulatului elin nu reunesce condi^oțiunile esen^oțiale ale unei hot^or^ori de ^ore-ce nu s'a dat în prezen^oa unui procuror conform legii eline, nici de un judec^otor competent, căci consulul elin nu are de la Guvernul s^ou dreptul propriu de a judeca de c^oât în materie comercială sau de marină; că consulul elin nu era competent în privin^oa pers^onelor de ^ore-ce legea sa nu'i permite a se pronun^oa de c^oât între doi cona^oionali ai s^oei, pe c^oând fra^oții Constantin erau Rom^oni, probă decretul de *indengenare*; chiar dacă fra^oții Constantin ar fi fost elin, încă consulul nu era competent pentru că ei 'i au declinat competen^oa și ast-fel 'i a lipsit condi^oțiunea fundamentală a *amiabilită^oți*, a-facerea fiind civilă; că ordinea publică așa cum se în^oțelege în Rom^onia s'a violat prin chiar viola^oțiunile ce indic^oarăm precum și prin pronun^ociarea constr^ongerii corporale și ordinului de esecutare în numele Regelui Elenilor; că în fine reciprocitate politică nu este nici p^ote fi de

ore-ce România nu are Consuli cari să pôtă judeca în Grecia pentru ca să se pôtă ivi casul în care s'ar cere acolo formula esecutorie pentru o sentință dată de un consul al nostru și prin urmare Curtea de Apel din București bine a judecat, când a refusat presinsei hotărîri a consulatului elin o forță esecutorie pe care nu 'i-o recunósce legea pozitivă română, care nu i se dă prin vre un tratat internațional, de care nu se pôte bucura nici măcar în virtutea instrucțiunilor guvernului seu și pe care doctrina universalmente admisă îi-o refusă cu energie.

Teoria ce am avut onóre a susține în acest memoriu s'a consacrat prin decisiunea Inaltei Curți de Casațiune secțiuni unite. Regret că nu pot reproduce aci savantele conclusiuni ale D-lui Procuror general D. P. Vioreanu care, cu autoritatea cuvântului Domniei-sale, a demonstrat că decă cestiunea jurisdicțiunii consulare în țera românescă ar putea da loc la discuțiune, apoi de sigur acest drept exorbitent nu se pôte invoca de către o putere care nici esista ca Stat în momentul când s'a stipulat; că prin urmare este incontestabil dreptul nostru suveran de a nu recunósce forța esecutorie hotărîrilor date de judecători streini de cât în limitele precis stabilite de lege și că legea în art. 374 C. p. nu

admite reciprocitatea de cât pentru hotărârile date *în țără streină*.

Indată ce această doctrină a triumfat dinaintea Curții de Casațiune, decisiunea dată de acesta, Inaltă Curte în secțiuni unite a început a servi de normă tutulor instanțelor noastre judecătorești.

Reproducându-o aci suntem siguri că toate tribunalele se vor grăbi a o adopta și astfel se va afla rezolvată una din cele mai importante chestiuni ale dreptului public.

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

No. 5.   SECȚIUNILE UNITE

Președinta D-LUI SC FALCOIANU prim-preș.

Membri prezenți DD. A. CATARGIU preș. de secție

- » A. CREȚESCU.
- » E. A. CALIGARI.
- » C. GR. GHICA.
- » A. CANTACUZIN.
- » G. LAHOVARI.
- » A. PETRESCU.
- » D. ZAMFIRESCU.
- » G. PLATON.
- » G. CREȚIANU.
- » C. ERACLIDE.
- » C. E. SCHINA.
- » P. ORBESCU.

Secția I a Curții cercetând recursul făcut în Casație de D. C. Zapa contra decisiunii Curții din București Secția III No. 307 din 29 Noembrie 1868 dată în privința formulei executorii pusă de trib. Ilfov Secția I asupra sentinței No. 249 din anul 1865 pronunțată de tribunalul Consular elen din București în procesul dintre recurentul Zapa cu DD. Anton și Toma Constantin pentru rămășițe de câștiu din

arenda moşiei Broşteni pretinsă de recurent de la aceşti din urmă, la 22 Decembre 1871, când a fost prima înfăţişare neputându-se obține majoritatea cerută de art. 21 din legea organică a Curţii s'a amânat la 29 Februarie când Curtea fiind complectată cu numărul membrilor cerut de art. 22 din citata lege a intrat din nou în esaminarea recursului, din care rezultând paritate de voturi, Curtea prin decisiunea cu No. 32 considerând afacerea ca urgență, în baza art. 22 din legea sa organică a încuviințat a se trãmite cestiunea la secțiunile unite.

În acest mod fiind sezise secțiunile unite de acest proces, s'au citat părțile și astăzi când a fost ziua fixată s'a prezentat D. Eugeniu Stătescu avocatul recurentului C. Zapa cu procură în regulă aflată la dosar și D. Petre Grădiștenu avocatul fraților Anton și Toma Constantin cu procură aflată la dosar din partea ambilor intimiți și ast-fel:

Ascultând pe D. membru E. B. Caligari în citirea raportului.

Pe D. Eugeniu Stătescu avocatul recurentului în dezvoltarea mijlocului de casare.

Pe D. Petre Grădiștenu avocatul intimiților în combaterea lui.

Pe D. Procuror general D. P. Viorénu în conclusiunile sale.

Deliberând:

Asupra mijlocului invocat de recurent că s'a interpretat rău de către Curtea de Apel art.

374 din proc. civ. nesocotindu-se tot de o dată și principiile dreptului internațional consacrate și admise în toate țările civilisate;

Având în vedere art. 371 al. a, 372, 373, 375, 376 și 136 din proc. civ. din care rezultă într'un mod evident și nediscutabil că, în regulă generală tribunalele și curțile din țară n'au dreptul și datoria de a executa prin agenții alăturați pe lângă dânsese și dupe punerea formulei executorii de cât hotărârile date de ele însele pronunțate și remase definitive, constituind puterea lucrului judecat, și acesta în virtutea dreptului de suveranitate al țerei;

Avându în vedere art. 374 din proc. civ. care acordă tribunalelor române facultatea de a executa în România hotărârile judecătorești date în țară streină numai în modul și limitele cum și hotărârile judecătorilor români se execută în aceea țară, și dupe ce vor fi declarate executorii de către judecătorii competenți români;

Considerând că acest articol stabilește o excepțiune la regula generală prescrisă prin precitatele articole și că prin urmare nu se poate da art. 374 de cât un înțeles *ad literam* mărginit, căci excepțiunile fiind de drept strict nu se pot întinde prin interpretațiune peste limitele ce a statornicit legiuitorul;

Considerând că prescripțiunile art. 374 sunt clare și formale și, fiind textul și spiritul unei legi o-dată constat, sub nici un pretext nu este permis judecătorului a se inspira în

interpretățiunea ei nici de cause morale, nici de fapte sociale spre a potrivi decisiunile sale cu aceste fapte înlocuind consciința legii prin consciința lui proprie, căci autoritatea hotărîrilor judecătorești reșede mai cu sémă în sumisiunea judecătorilor la voința legii ce sunt chiămați a aplica ;

Avënd în vedere că în specie s'a cerut executarea unei hotărîri consulare dată în țeră, când art. 374 admite excețiunea numai pentru hotărîrile date în țeră străină și acesta în condițiunile prevădute de acel articol ;

Ast-fel fiind, ne putându-se susține că curtea de Apel din Bucuresci a interpretat rău art. 374, ci din contra că 'l a interpretat și aplicat conform intențiunii și voinței legiuitorului care nu sa preocupat de principiile dreptului internațional de cât numai în ceea ce privesce reciprocitatea executării hotărîrilor judecătorești admise în țerile străine pentru decisiunile tribunalelor române ;

Pentru aceste motive **Curtea** în unire cu conclusiunile D-lui Procuror general

În numele legii.

Respinge recursul făcut de D. Constantin Zapa contra decisiunii Curții de Apel din Bucuresci No. 307 din 1868.

VERIFICAT
200

VERIFICAT

VERIFICAT
2017

BIBLIOTEC

